

Forvaltningsrevisjon

Rogaland fylkeskommune, 2020

INNHOOLD

Oppdraget.....	3
Sammendrag	4
Fylkesrådmannens kommentar	9
1 Innledning.....	10
1.1 Revisjonskriterier og metodisk tilnærming	10
1.2 Sentrale begreper.....	11
2 Fakta og vurderinger	13
2.1 Innledning	13
2.2 Organiseringen av Fagskolen Rogaland	13
2.3 Utdanningsprogram ved Fagskolen Rogaland.....	15
2.4 Kvalitetssikringssystem og styringsdokumenter	16
2.5 Kvalifisert bemanning.....	18
2.6 Stabil bemanning og læringsutbytte ved fravær	20
2.7 Oppfølging av tilbakemeldinger	25
2.8 Tiltak for å redusere frafall	32
2.9 Tilrettelegging for studenter med særskilte behov	38
Vedlegg	44

OPPDRAGET

<p>Bestilling:</p> <p>Mandatet for prosjektet ble vedtatt av kontrollutvalget 23.05.2019.</p>	<p>Problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvordan arbeider Fagskolen Rogaland for å sikre en stabil og kvalifisert bemanning?• Hvordan følger ledelsen opp resultater fra brukerundersøkelser og medarbeiderundersøkelser?<ul style="list-style-type: none">○ Hvordan følger skolen opp generelle tilbakemeldinger og synspunkter fra studentene?• Hvordan sikrer Fagskolen Rogaland at studentene får læringsutbytte ved fravær blant personale?• I hvilken grad iverksetter Fagskolen Rogaland tiltak for å redusere frafallet blant studentene?• Hvordan legger Fagskolen Rogaland til rette for studenter med funksjonsnedsettelse/ behov for tilpasninger?
<p>Formål:</p> <p>Formålet med prosjektet har vært å vurdere utdanningskvaliteten og utdanningsvilkårene ved Fagskolen Rogaland.</p>	

Prosjektleder for denne rapporten har vært forvaltningsrevisor Frode K. Gøthesen. Rapporten er kvalitetssikret av senior forvaltningsrevisor, Svein Kvalvåg, og gjennomgått av revisjonsdirektør, Rune Haukaas.

SAMMENDRAG

Hovedfunn:

- Fagskolen Rogaland har selv fastsatt en kvalitetsindikator med mål om at minst 85 prosent av studentene som starter på fagskoleutdanning, skal fullføre på normert tid. Skoleåret 2018/19 ble denne målsettingen nådd på kun 8 av totalt 24 utdanningstilbud. Utdanningstilbudene varierer i stor grad med hensyn til antall studenter.
- Som tilbyder av videreutdanninger for godt voksne studenter med økonomiske og familiære forpliktelser, vektlegger fagskolen å ha fleksible gjennomføringsmodeller. Tall fra Fagskolen Rogaland viser at skoleåret 2018/19 sluttet 89 studenter i løpet av året, noe som utgjør en frafallsprosent på 13 (89 av 694). Motsatt betyr dette at 87 prosent fullfører fagskolen på normert eller utvidet tid, noe som vurderes å være et godt resultat.
- Fagskolen Rogaland oppfyller lovens og lokalt fastsatte krav til kvalifisert bemanning.
- Fagskolen Rogaland har selv fastsatt en kvalitetsindikator med mål om at minst 97 prosent av all undervisning/nettoppfølgning skal gjennomføres som planlagt, men mangler tilstrekkelig oversikt til å kunne avgjøre om dette målet er oppfylt.
- Høsten 2019 har Fagskolen Rogaland et fulltallig studentråd ved samtlige tre studiesteder, og en rekke kanaler som gir både studenter og ansatte en mulighet til å gi tilbakemeldinger.
- I en relativt fersk undersøkelse oppgav drøyt 30 prosent av studentene at de har en varig funksjonsnedsettelse som fordrer tilrettelegging. Likevel er det kun 6 prosentpoeng som har søkt om tilrettelegging. Dette *kan* bety at det er flere som har behov for tilrettelegging enn de som har søkt.

Organiseringen av Fagskolen Rogaland

Dagens utgave av Fagskolen Rogaland har kort historikk, og er et resultat av flere organisatoriske endringer og sammenslåinger de siste årene. I tråd med intensjoner beskrevet i nasjonale føringer som Stortingsmelding nr. 9 (2016- 20 17) «Fagfolk for fremtiden», har Fagskolen Rogaland vokst i størrelse. Fagskolen Rogaland er nå blant de fem største offentlige fagskolene i landet, med studietilbud fordelt på tre lokasjoner, nærmere bestemt Kalhammeren (Stavanger), Tanke Svilandsgt (Stavanger) og Karmsund (Haugesund).

Øverste organ er fagskolens styre. Som skoleeier er det fylkeskommunen v/ Fylkestinget som oppnevner fagskolestyret, vedtar styrevedtektene og fagskolens budsjett. Fagskolestyret er

ansvarlig for at skolen drives i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og regler, og at studentene blir tilbudt den utdanningen de er forespeilet¹.

Kvalifisert bemanning

Etter vår vurdering har Fagskolen Rogaland gode rutiner for å sikre kvalifisert personell. Allerede ved tilsetning har fagskolen krav om at aktuelle kandidater til intervju skal oppfylle lovens og skolens minstekrav til kompetanse. Status høsten 2019 er at alle som underviser har minimum bachelorgrad, og skolen forutsetter at tilsatte tar praktisk pedagogisk utdanning innen tre år etter tilsetning. Fagskolen oppfyller således kravene, og høsten 2019 har skolen få vakante stillinger.

Stabil bemanning og læringsutbytte ved fravær

Med lavt sykefravær og få ansatte som slutter til fordel for en annen arbeidsplass, må bemanningen sies å være stabil. Fagskolen har selv fastsett en kvalitetsindikator med mål om at minst 97 prosent av all undervisning/ nettoppfølgning skal gjennomføres som planlagt. Vår gjennomgang avdekker at fagskolen ikke har tilstrekkelig oversikt på dette punktet.

I skolens interne rapporter skilles det ikke klart mellom antallet lærerstyrte timer på den ene siden og antallet timer med egeninnsats/selvstudier på den andre. Dermed har fagskolen ikke tilstrekkelig oversikt over hvorvidt planlagt, lærerstyrt undervisning faktisk er blitt gjennomført, og hvordan eventuelle endringer/avvik summerer seg over tid. Dette er viktig å rydde opp i, for å sikre tilbudet og kvaliteten på undervisningen. Dessuten stiller skolen krav om oppmøte for den delen av undervisningen som er lærerstyrt.

Ved kortere eller lengre tids fravær blant personalet forsøker Fagskolen Rogaland å sikre studentene et godt læringsutbytte gjennom en rekke tiltak. Et eksempel kan være å endre på rekkefølgen på timeplanen slik at gjenværende lærere gjennomfører flere av «sine» timer, kombinert med at læreren som er syk tar igjen «sine» timer når han eller hun er tilbake. Dette er ett av flere tiltak som benyttes for å sikre studentene et tilfredsstillende læringsutbytte.

Over tid kan omfattende bruk av vikar og andre justeringer etter vår oppfatning kunne gi seg utslag i et dårligere undervisningstilbud. I timeplansystemet utarbeides det per i dag oversikter over planlagte lærertimer, men ingen oversikter over omfanget av vikarbruk, nærmere bestemt omfanget over tid og hvordan vikarbruken fordeler seg på det enkelte utdanningstilbud. Av denne grunn bør fagskolen vurdere om oversikten på dette punktet bør bedres, slik at studentene er sikret et tilfredsstillende læringsutbytte til enhver tid.

¹ Etter fagskoleloven § 3 har fylkeskommunen både en forvalter- og skoleeierrolle. Foruten Fagskolen Rogaland, som ligger under Rogaland fylkeskommune, finner vi fire private fagskoler i Rogaland. Som forvalter er fylkeskommunen gitt oppgaven med å fordele de statlige tilskuddene til samtlige fagskoler.

Oppfølging av tilbakemeldinger

Etter vår vurdering har Fagskolen Rogaland etablert en rekke kanaler for å gi studenter og ansatte mulighet til å gi tilbakemeldinger. Fagskolens årsrapport bygger på delrapporter fra det enkelte utdanningstilbud, og baserer seg på blant annet tilbakemeldinger fra studenter, lærere, sensorer og eksterne samarbeidspartnere. Arbeidet med årsrapporten er en viktig del av fagskolens arbeid med å inkludere tilbakemeldingene i ledelsens beslutningsgrunnlag.

Som en del av arbeidet med forbedring og kvalitetssikring, utarbeider fagskolen en Strategi- og handlingsplan, og her er både studenter og medarbeidere involvert. Formålet med en slik tverrfaglig sammensetning er å sikre alle parter en mulighet til innflytelse.

Ved hvert av de tre studiestedene Kalhammaren, Møllehagen og Karmsund er det opprettet egne studentråd som møtes månedlig. Det enkelte studentråd består av én representant fra hver klasse, foruten én representant fra skolens ledergruppe. Studentrådet står fritt til å fremme saker overfor ledergruppen, og kan i tillegg (via studentrepresentanten) fremme saker overfor fagskolens styre².

I tråd med fagskoleloven § 23 har fagskolen opprettet en egen klagenemnd, hvor også studentene er representert. I løpet av siste tre skoleår har klagenemnda kun hatt én sak til behandling. I den aktuelle saken leverte studenten en besvarelse på engelsk, noe som i første omgang ikke ble godkjent. I klagenemnda fikk studenten medhold, og oppgaven ble etter dette vurdert på vanlig måte.

I fagsystemet «It´s learning» har studentene mulighet til å gi direkte tilbakemeldinger til lærerne. Studentene blir hvert semester bedt om å ta stilling til ulike påstander og avgi en score. Dersom den enkelte student gir en påstand en score på 50 prosent eller lavere, er læreren pliktig til å bringe denne tilbakemeldingen videre til avdelingsleder. Formålet med praksisen er å sikre en stadig forbedring av undervisningstilbudet.

Fra 01.08.2019 er studentene i henhold til fagskoleloven § 14 gitt en rett til studentombud. Studentombudet skal gi fagskolestudentene råd og hjelp i saker knyttet til studiesituasjonen, og studentene blir oppfordret til å melde inn saker. Ombudet skal veilede studentene i forbindelse med klager, bidra til å løse saker på lavest mulig nivå og sørge for at sakene inngår i fagskolens løpende kvalitetssikringsarbeid. For øvrig har studentene også andre kanaler som kan benyttes for tilbakemeldinger, så som å kontakte tillitsvalgte eller benytte fagskolens avviks- og meldesystem.

² En konkret sak som har vært oppe til behandling, og som viser at Studentrådet faktisk blir hørt, var et forslag fra Rogaland fylkeskomme om innføring av parkeringsavgift ved Kalhammaren. Studentrådet kom til at dette ikke var ønskelig, og fikk av fylkeskommunen gjennomslag. Så langt er parkeringsavgift ikke innført.

Fagskolens tiltak for å redusere frafall

Fagskolen Rogaland har selv fastsatt en kvalitetsindikator med mål om at minst 85 prosent av studentene som starter på fagskoleutdanning, skal fullføre på normert tid. Skoleåret 2018/19 ble denne målsettingen kun nådd på 8 av totalt 24 utdanningstilbud. Verdt å merke seg er at skolens tall på gjennomføring viser prosentandel elever som har gjennomført på normert tid, og fagskolen fører så langt ingen oversikt over hvor mange som gjennomfører eksempelvis i løpet av tre, fire eller fem år. Fagskolen forteller at de er opptatt av å legge til rette for studenter som for eksempel av familiære grunner ønsker å ta ett års pause fra studiene.

Økt gjennomføring og redusert frafall er tema som har stått høyt på skolens agenda de siste årene, og flere tiltak er innført. Staten opererer med en todelt finansieringsmodell for å motivere fagskolene til å arbeide aktivt for å forhindre frafall. Staten gir et grunntilskudd per student på 80 prosent og et resultatbasert tilskudd på 20 prosent, hvor de siste 20 prosentene er direkte knyttet til antallet produserte studiepoeng per år. For fagskolen vil det dermed være avgjørende å få flest mulig studenter til å gjennomføre på normert tid.

Nylig har fagskolens studentkoordinator fått et utvidet ansvar for å følge opp studentene, og skal nå holde tilsyn med studentenes tilstedeværelse gjennom hele skoleåret. Fagskolen har forøvrig også en sosialrådgiver og yrkes- og opplæringsrådgiver, som bistår studentene ved samtlige tre lokasjoner.

I tillegg til tradisjonelle fulltidstilbud, tilbyr skolen også deltidstilbud, kveldstilbud, nettstøttede tilbud og nettbaserte tilbud. Skolen har tradisjonelt viet mye tid til å etablere og utvikle fleksible gjennomføringsmodeller, som skal bidra til økt gjennomføring på normert tid og mindre frafall. Et eksempel på dette er et nylig etablert deltidstilbud innen petroleumsfag, som er tilpasset personell i fast offshore-rotasjon, hvor studentene får undervisning i friperiodene sine, kombinert med elektroniske læreverk og nettstøtte.

Som et ledd i arbeidet med å styrke fagskolene, vil statlige myndigheter fra våren 2020 etablere et samordnet opptak til yrkesrettet høyere utdanning ved fagskoler, på lik linje med samordnet opptak til høyere utdanning i universitets- og høgskolesektoren. Fagskolen Rogaland ser med denne omleggingen en mulighet til å styrke informasjonstilgangen i forkant, og således forhindre et eventuelt gap mellom studentenes forventninger og studiets krav, allerede før de begynner på studiet.

For å få kunnskap om årsaker til fravær, deltok Fagskolen Rogaland i 2018 i en nasjonal studentundersøkelse med særskilt fokus på tema som læringsmiljø, helse og trivsel, og gjennom undersøkelsen ble ulike årsaker til frafall kartlagt. For Fagskolen Rogaland sin del avdekket undersøkelsen først og fremst et behov for mer informasjon til studentene om hvilke muligheter for tilrettelegging som finnes. Undersøkelsen avdekket et gap mellom antallet som hadde fått tilrettelegging (6%) og antallet som oppgav at de ønsket dette (30%).

Flere av fagretningene benytter kartleggingsprøver ved skolestart for å få et overblikk over førsteårsstudentenes nivå i realfagene, og så langt viser resultatene at mange studenter har behov for å styrke sine kunnskaper i fag som matematikk og fysikk. På denne bakgrunn har fagskolen innført egne undervisningstilbud som skal bidra til at studentenes kunnskapsnivå i realfag heves.

Som nevnt fikk studentene et eget studentombud fra 01.08.2019. Etableringen av et eget ombud vil trolig også styrke arbeidet for å sikre økt gjennomføring og redusert frafall.

Tilrettelegging for studenter med særskilte behov

Fagskolens sosialpedagogiske rådgiver bistår studenter med behov for særskilt tilrettelegging, og de senere årene har Fagskolen Rogaland gjennomført flere tiltak for å få økt kunnskap om denne studentgruppen. Som nevnt ovenfor deltok Fagskolen Rogaland i 2018 i en nasjonal studentundersøkelse med særskilt fokus på læringsmiljø, helse og trivsel. Denne undersøkelsen avdekket et gap mellom antallet som hadde fått tilrettelegging og antallet som oppgav at de ønsket dette³. Dette resultatet tilsier at fagskolen bør styrke sitt informasjonsarbeid overfor studenter med særskilt behov for tilrettelegging.

Vi anbefaler Rogaland fylkeskommune v/Fagskolen Rogaland å:

- Få bedre oversikt over hvorvidt planlagt, lærerstyrt undervisning blir gjennomført.
Herunder:
 - Få oversikt over hvordan eventuelle endringer/avvik fra lærerstyrt undervisning summerer seg over tid og på det enkelte studietilbud.
- Styrke informasjonsarbeidet overfor studenter med behov for særskilt tilrettelegging.

³ Undersøkelsen ble gjennomført i regi av Universell, som er tilknyttet NTNU og jobber på oppdrag for Kunnskapsdepartementet.

FYLKESRÅDMANNENS KOMMENTAR

(Fylkesrådmannens kommentar mottatt 29.01.2020):

Fylkesrådmannen tar rapporten med anbefalinger til etterretning, og vil ta opp funn og anbefalinger i dialog med skolens styre og ledelse.

1 INNLEDNING

1.1 REVISJONSKRITERIER OG METODISK TILNÆRMING

Utdanningsvilkår og utdanningskvalitet er begge begreper som benyttes i fagskolelovens formålsparagraf, § 1.

Med «**utdanningsvilkår**» mener vi i dette prosjektet de rammer for fagskolens virksomhet fagskoleloven, tilsynsorganet NOKUT og fagskolens administrative føringer fastsetter. Som eksempler kan nevnes fagskolelovens krav om opprettelse av Studentråd og Studentombud, jamfør fagskoleloven § 14.

Grunnlaget for å vurdere «**utdanningskvaliteten**» ligger i nasjonale krav i lov og forskrift, forskrifter fra NOKUT og fagskolens egne strategier og føringer. For å belyse utdanningskvaliteten har vi vurdert Fagskolen Rogaland sin praksis og resultater opp mot revisjonskriterier utledet fra disse autorative kildene. Nærmere bestemt dreier dette seg om lovbestemmelser og fagskolens administrative føringer på området:

- Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven)
- Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften)
- Forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanningene (fagskoletilsynsforskriften)
- Fagskolen Rogaland sitt kvalitetssikringssystem, herunder Strategiplan med tilhørende handlingsplan.

Hvilke krav disse kildene stiller til fagskolens arbeid, er nærmere presentert innledningsvis under hvert kapittel.

Dagens utgave av Fagskolen Rogaland er et resultat at store organisatoriske endringer/ sammenslåinger de siste årene. Dette gjør at det byr på problemer å etablere tidsserier som gjør det mulig å vurdere utviklingen over tid, enten det dreier seg om turnover, sykefravær, frafall etc. Eksempelvis har det å måle frafall vist seg utfordrende, blant annet fordi det hittil har hersket uklarhet omkring start- og sluttidspunkt på enkelte studier.

Et annet moment i denne sammenheng er det faktum at dagens fagskoler er svært ulike og ble som nevnt innledningsvis bundet sammen i en felles lov tilbake i 2003, for å strukturere de gjenværende delene av utdanningssystemet, som verken tilhørte videregående opplæring eller høyere, akademisk utdanning. Disse store ulikhetene vanskeliggjør sammenligninger mellom fagskoler, og utarbeidelse av nasjonale gjennomsnitt mv.

I forvaltningsrevisjonsprosjektet har vi kombinert flere metoder, som intervju, dokumentgjennomgang og statistisk analyse. For å ivareta brukerstemmen, har vi viet tre

studentundersøkelser stor oppmerksomhet i rapporten (Studiebarometeret 2018, Studiebarometeret 2019 og en ekstern undersøkelse om tilrettelegging gjennomført av Universell⁴). I tillegg har vi intervjuet studentrepresentant i fagskolestyret og fagskolens klagenemnd, og Studentombud.

En nærmere omtale av kilder ligger i rapportens [vedlegg](#). Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare prosjektets formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok.

1.2 SENTRALE BEGREPER

Fagskole – En definisjon av hva fagskoleutdanning er, ut fra formål og inntakskrav, finner vi i fagskoleloven § 1: «Med fagskoleutdanning menes yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to studieår. Med yrkesrettet utdanning menes utdanning som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet, uten ytterligere generelle opplæringstiltak».

Fagskoleutdanning skal med andre ord gi studentene den praktiske kompetansen de trenger for å fungere i et yrke fra første arbeidsdag. I Fagskolen Rogaland sin Strategiplan for 2018-22 heter det at: «Fagskolen skiller seg fra annen tertiær utdanning ved at inntakskravet er relevant fagbrev eller tilsvarende realkompetanse. Fagskolene gir en høyere yrkesfaglig utdanning som kvalifiserer for arbeid uten ytterligere opplæring, og skiller seg dermed fra annen, akademisk utdanning».

NOKUT –Forkortelsen står for «Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen». Dette statlige organet er gitt oppgaven med å godkjenne (akkreditere) det enkelte fagskoletilbud, og føre tilsyn med kvaliteten til fagskoleutdanningene i Norge. Fagskoleloven stiller en rekke krav til fagskolene, herunder krav om et tilfredsstillende kvalitetssikringssystem, og at skolene tilfredsstillende ulike nasjonale kvalitetsstandarder. I tillegg til kontroller fra NOKUT, er Fagskolen Rogaland gjenstand for kontroll og tilsyn fra følgende instanser:

- Skoleeier
- Forvaltningsrevisjoner (utført av Rogaland revisjon) på oppdrag for Kontrollutvalget i Rogaland fylkeskommune
- Arbeidstilsynet
- Sjøfartsdirektoratet (5 års hovedtilsyn for sertifikat)
- DNV-GL (5-års hovedtilsyn for sertifikat + årlige ettersyn og oppdatering av sertifikat)
- Stavanger kommune
- Brannvesenet

⁴ Universell er tilknyttet NTNU og jobber på oppdrag for Kunnskapsdepartementet.

- Mattilsynet
- Andre sertifiserende myndigheter og instanser

2 FAKTA OG VURDERINGER

2.1 INNLEDNING

Med om lag 250 000 studenter ved universiteter og høyskoler, og rundt 230 000 elever og lærlinger i videregående opplæring, utgjør fagskolen en forholdsvis liten del av det norske utdanningssystemet med omlag 15 000 studenter. Om lag halvparten av fagskolene er offentlige og drives hovedsakelig av fylkeskommunene. Dagens fagskoler er svært ulike og ble i 2003 bundet sammen i en felles lov for å strukturere de gjenværende delene av utdanningssystemet, som verken tilhørte videregående opplæring eller høyere, akademisk utdanning. Etter at Stortinget behandlet fagskolemeldingen sommeren 2017, er det slått fast at fagskole skal kunne kalles høyere yrkesfaglig utdanning.

2.2 ORGANISERINGEN AV FAGSKOLEN ROGALAND

Etter fagskoleloven § 3 har fylkeskommunen både en forvalter- og skoleeierrolle overfor fagskolene i fylket. Som forvalter skal fylkeskommunen sørge for at så vel private som offentlige tilbydere tilbyr godkjente (akkrediterte) fagskoleutdanninger. Fylkeskommunen er gitt et faglig ansvar for utdanningstilbudet som tilbys og skal ivareta fylkets behov for kompetanse innenfor en rekke fagområder.

Foruten Fagskolen Rogaland som er eid av Rogaland fylkeskommune, og som har om lag 640 studenter, finner vi følgende private fagskoler innenfor Rogaland fylke (antall studenter våren 2019 i parentes):

- AOF Haugaland, (430)
- Kunstsolen Rogaland (40)
- Noroff Fagskole AS (75)
- Norwegian Drilling Academy AS, Nortrain (30)

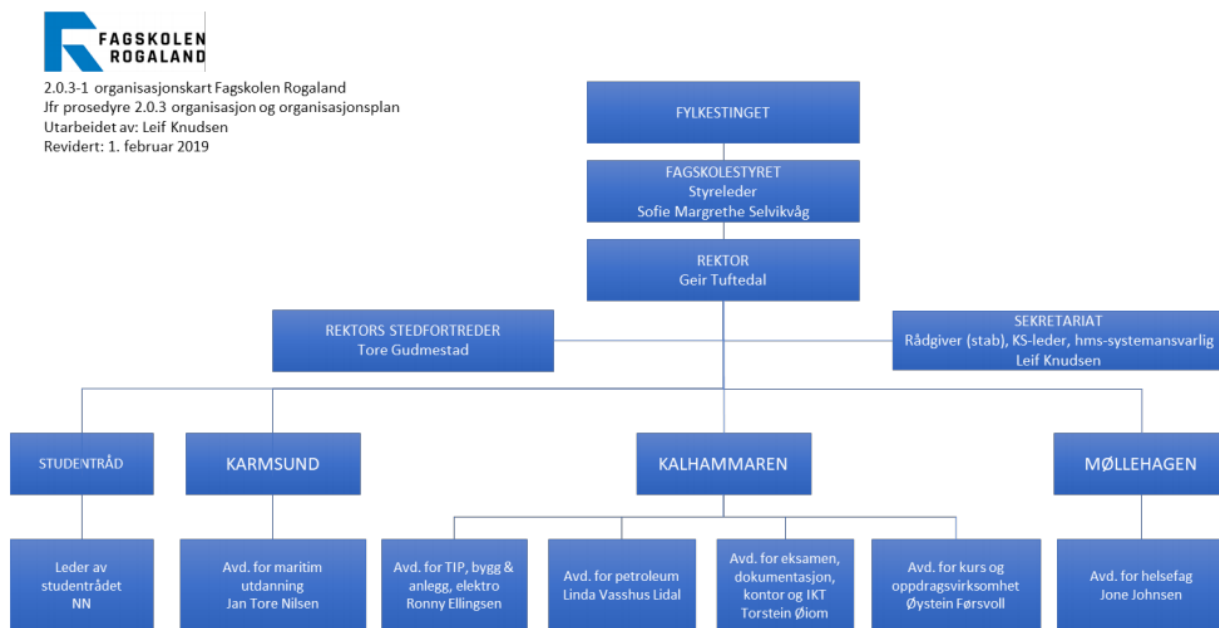
Som forvalter er fylkeskommunen gitt oppgaven med å fordele de statlige tilskuddene. I dette arbeidet skal fylkeskommunen se tilbyderne og studietilbudene under ett, og prioritere de tilbudene som best ivaretar regionens totale behov for kompetanse. I vurderingen skal fylkeskommunen også se hen til utdanningstilbud i andre fylker.

Fylkeskommunen har også en skoleeierrolle, som eier av Fagskolen Rogaland, og rent organisatorisk er Fagskolen Rogaland en del av Rogaland fylkeskommune. I praksis forvaltes fylkeskommunens eierskap via Fylkestinget. Styringsmodellen kan sammenlignes med generalforsamlingen i et aksjeselskap, hvor generalforsamlingen er et overordnet eierorgan som ikke er involvert i den daglige drift. Både forvalter- og skoleeierrollen ligger i dag til Opplæringsavdelingen i Rogaland fylkeskommune.

Dagens utgave av Fagskolen Rogaland har kort historikk, og er et resultat av flere organisatoriske endringer og sammenslåinger de siste årene. I tråd med intensjoner beskrevet i nasjonale føringer som Stortingsmelding nr. 9 (2016- 20 17) «Fagfolk for fremtiden», har Fagskolen Rogaland vokst i størrelse. I Stortingsmeldingen heter det at målsettingen fremover vil være «å skape mer robuste fagmiljøer og institusjoner» (s. 46). På denne bakgrunn vedtok Rogaland fylkesting en felles struktur for fagskolen, jfr. fylkestingsvedtak 64/17 13. juni 2017, og i vedtaket heter det at Fagskolen Rogaland skal organiseres som én skole med én rektor, lokalisert ved SOTS⁵.

Rektor har omlag 60 prosent av sin stilling som rektor for Fagskolen Rogaland, mens 40 prosent er forbeholdt rollen som rektor for Stavanger offshore tekniske skole, som for øvrig er en videregående skole. Inn under sistnevnte finner vi for øvrig også Voksenopplæringscenter Midt-Fylke. Foruten rektor, har for øvrig også flere lærere sin stilling fordelt på de ulike skoleslagene (fagskole, videregående skole og/eller voksenopplæring).

Fra 01.08.2018 ble tidligere Rogaland kurs- og kompetansesenter innlemmet, og etter denne overtakelsen er Fagskolen Rogaland blant de fem største offentlige fagskolene i landet. Studietilbudet er nå fordelt på tre ulike lokasjoner, nærmere bestemt Kalhammaren (Stavanger), Tanke Svilandsgt (Stavanger) og Karmsund (Haugesund).

⁵ Vedtaket trådte i kraft fra 01.08.2017.

Øverste organ er fagskolens styre. Som skoleeier er det fylkeskommunen v/ Fylkestinget som oppnevner styret, vedtar styrevedtektene og fagskolens budsjett. Og som skoleeier kan fylkeskommunen gi føringer via Fylkestinget til fagskolestyret. Fagskolestyret er ansvarlig for at skolen drives i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og regler, og at studentene blir tilbudt den utdanningen de er forespeilet.

2.3 UTDANNINGSPROGRAM VED FAGSKOLEN ROGALAND

Fagskolen Rogaland tilbyr utdanninger innen fagområdene helse- og oppvekstfag, bygg & anlegg, elektro, TIP, petroleum og maritime fag. Mens noen av studiene er stedbaserede heltidstilbud, er andre deltids- eller nettbaserte tilbud. Organisatorisk er disse seks nevnte fagområdene fordelt på fire avdelinger:

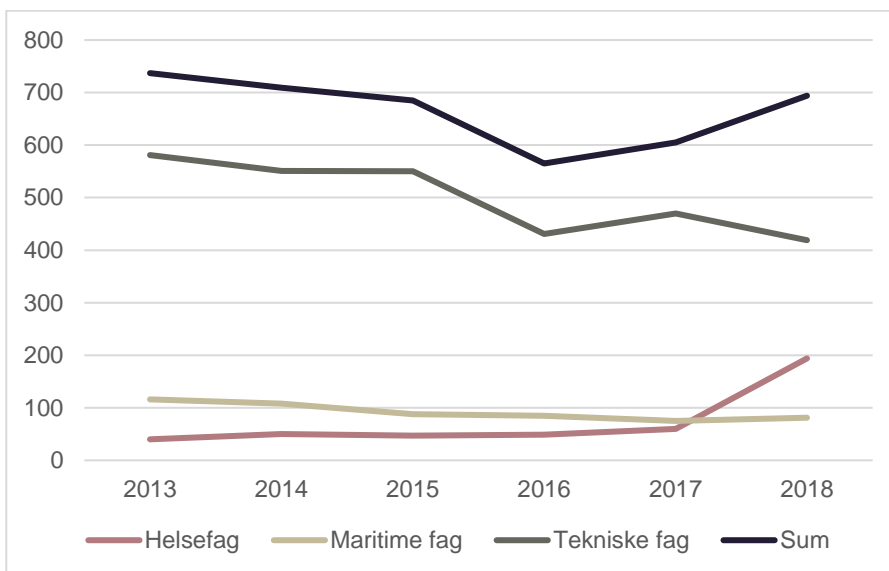
- Avdeling for helse- og oppvekstfag,
- Avdeling for petroleumsfag,
- Avdeling for maritime fag,
- Avdeling for de landbaserte tekniske fagene elektro, TIP og bygg & anlegg.

Mens de tre første avdelingene inneholder ett fagområde, inneholder sistnevnte avdeling tre. Tabellen nedenfor viser antall studenter fordelt på studiested og utdanningstilbud (Kilde: Årsrapport Fagskolen Rogaland 2018-19):

Studiested	Fagområde	Utdanningstilbud/ fordypning	Antall studenter (1.10.2018)
Tanke Svilandsgt (Tidl. Møllehagen)	Helsefag	Barsel og barnepleie	49
		Eldreomsorg, stedbaseret	18
		Kreftomsorg og lindrende pleie	17
		Psykisk helsearbeid og rusarbeid	57
		Rehabilitering, nettbasert	9
		Sterilforsyningstekniker	30
		Tverrfaglig miljøarbeider	14
Kalhammaren	Bygg og anlegg	Bygg	57
		Anlegg	80
		KEM	19
	Elektro	Automatisering	12
		Elkraft	87

	TIP	Maskinteknikk	74
	Petroleum	Boring	52
		Brønnservice	14
		Olje- og gassbehandling	20
		Havbunnsinstallasjoner	4
Haugesund	Maritim	Dekksoffiser	41
		Maskinoffiser	40
			694

Antall studenter. Historisk utvikling. (Kilde: Årsrapport Fagskolen Rogaland 2018-19):

Antallet studenter ved fagskolen påvirkes av konjunktursvingninger. Særlig gjelder dette de tekniske og maritime fagene, hvor det i et stramt arbeidsmarked vil være færre som ser behovet for videreutdanning. I figuren ser vi en økning i antall studenter på helsefag. Dette er en økning som må ses på bakgrunn av innlemmelsen av tidligere Rogaland kurs og kompetansesenter (RKK), som utelukkende bestod av utdanningstilbud innenfor fagområdet helsefag.

2.4 KVALITETSSIKRINGSSYSTEM OG STYRINGSDOKUMENTER

Før vi går nærmere inn på de ulike problemstillingene i dette prosjektet, vil vi kort beskrive Fagskolens kvalitetssikringssystem og Strategi- og handlingsplan.

Kvalitetssikringssystemet tilfredsstillende de generelle kravene til NOKUT slik det er beskrevet i fagskoletilsynsforskriftens kapittel fem, §§ 5-1 og 5-2, og skal sikre at skolen arbeider i tråd med myndighetskrav og interne målsettinger. Kvalitetssikringssystemet som ble vedtatt av fagskolestyret 30.01.2018 bygger på syv kvalitetsområder;

- **Inntakskvalitet.** Dette knytter seg til hvilke forkunnskaper og forutsetninger studentene bringer med seg når de begynner på studiet. En kvalitetsindikator her er karakternivå blant søkerne.
- **Rammekvalitet.** Dette handler om skolens tilrettelegging for å styrke gjennomføringen av studiene. Nærmere bestemt handler dette om lokaler, strukturer, regler, utstyr og hjelpemidler, samt det sosiale og faglige miljøet utdanningen gjennomføres i. En kvalitetsindikator her er studentenes opplevelse av skolens ressurser og læringsmiljø.
- **Programkvalitet** handler om studietilbud, fag-/studieplaner, arbeids- og undervisningsformer, i tillegg til eksamensopplegg. En kvalitetsindikator her er studentenes oppnåelse av læringsutbytte.
- **Undervisningskvalitet** handler om kvaliteten på selve læringsarbeidet, nærmere bestemt kvaliteten på lærernes formidling og studentenes egeninnsats for læring. En kvalitetsindikator her er studentenes opplevelse av dette, og ulike indikatorer knyttet til gjennomføring av planlagt undervisning. Eksempelvis har fagskolen Rogaland fastsatt at minst 97 prosent av all undervisning/nettoppfølgning skal gjennomføres som planlagt» (mer om denne indikatoren i kapittelet om stabil bemanning).
- **Resultatkvalitet** handler om eksamensresultater, gjennomføringstid og studentenes læringsutbytte sammenlignet med mål fastsatt i studieplanen. En kvalitetsindikator her er gjennomføringsgrad i henhold til avtalt utdanningsplan. Nærmere bestemt har Fagskolen Rogaland fastsatt en kvalitetsindikator med mål om at minst 85 prosent av som starter på studiet, skal fullføre på normert tid.
- **Relevanskvalitet** er knyttet til hvorvidt utdanningen har de «rette» kvalitetene i forhold til de oppgavene studentene møter i arbeidslivet etter endt utdanning, og de behov samfunnet har. En kvalitetsindikator her er de uteksaminerte studentenes opplevelse av utdanningens utbytte.
- **Styringskvalitet** betegner skolens egen evne til å styre kvalitetssikring og kvalitetsutvikling. En kvalitetsindikator her kan være hvorvidt skolens egne rutiner for rapporteringer blir fulgt, og om tiltak i skolens handlingsplan blir iverksatt.

Kvalitetssystemet ble tatt i bruk fra 01.01.2018. For å kunne arbeide i tråd med systemet, og således oppfylle myndigheters og skolens egne målsettinger, benytter fagskolen ulike verktøy. Blant de viktigste finner vi;

- Prosessbeskrivelser og årshjul
- Rapporteringer og evalueringer, herunder fagskolens årsrapporter
- Fagskolens Strategi- og handlingsplan

Mens Strategiplanen skisserer overordnede føringer, er handlingsplanen å regne som en operasjonalisering av Strategiplanen. Handlingsplanen inneholder en beskrivelse av tiltak, oppgaver og ansvar, foruten mål og resultater i året som har gått og mål for det kommende året. Mens Strategiplanen vil være gjeldende for en fireårsperiode, blir handlingsplanen revidert årlig.

2.5 KVALIFISERT BEMANNING

2.5.1 REVISJONSKRITERIER

Fagskolelovens formålparagraf § 1 slår fast at formålet med lovbestemmelsene er å legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og sikre gode utdanningsvilkår for studentene. Minstekrav til bemanningens kompetanse er nærmere definert i fagskoletilsynsforskriften § 3-5. Her heter det at undervisningspersonalet skal ha formell utdanning på minimum samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder⁶. Med andre ord skal undervisningspersonalet ha formell utdanning på minst samme nivå som studentene. I tillegg stiller forskriften krav om pedagogisk og digital kompetanse som er relevant for utdanningen⁷.

For å sikre tilstrekkelig fagkompetanse, har Fagskolen Rogaland valgt å utarbeide en egen prosedyre kalt «*Prosedyre for sikring av fagkompetanse for pedagogisk personell*». Her heter det at ved tilsetning i undervisningsstillinger, skal den som tilsettes ha relevant faglig og pedagogisk formell kompetanse tilsvarende Praktisk pedagogisk utdanning. Og Fagskolen Rogaland vil foretrekke kandidater på bachelornivå eller høyere.

Ut fra disse føringene i lov, forskrift og skolens prosedyre, har vi utledet følgende revisjonskriterium (det vil si krav eller forventning til fagskolens arbeid):

⁶ For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning. Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal i tillegg være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen.

⁷ Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg, foruten relevant og oppdatert yrkeserfaring.

- Fagskolen Rogaland skal ha en bemanning som oppfyller lovens og skolens minstekrav til kompetanse.

2.5.2 SKOLENS ARBEID FOR Å SIKRE EN KVALIFISERT BEMANNING

Arbeidet med å sikre en kvalifisert bemanning er knyttet til kvalitetsområdet «rammekvalitet» i fagskolens kvalitetssystem.

Allerede ved tilsetting, har fagskolen et krav om at aktuelle kandidater som skal innkalles til et jobbintervju må oppfylle lovens og skolens minstekrav til kompetanse. Minstekravet må for øvrig også være oppfylt før et studietilbud ved fagskolen kan godkjennes av NOKUT. Status høsten 2019 er at alle som underviser har minimum en bachelorgrad.

For å sikre en lærerstand med tilstrekkelige pedagogiske ferdigheter og kunnskaper, tilrettelegger Fagskolen Rogaland for lærere som ønsker å ta praktisk pedagogisk utdanning som videreutdanning. Disse lærerne får tilbud om redusert stilling og godtgjørelse av studiekostnader, under forutsetning av at studiet gjennomføres innen tre år etter tilsetting, og så langt har dette tiltaket vist seg vellykket. Fagskolen prioriterer å være til stede på fagmesser og utdanningsinstitusjoner for å markedsføre seg selv og tiltrekke seg kvalifisert personell, og forsøker så langt råd er å ansette personer med variert bakgrunn.

I årsrapport 2018 for maritim utdanning (delrapport) kommer det fram at skolen har vanskeligheter med å rekruttere lærere til maritim utdanning. Status høsten 2019 er at dette anses å være løst, ved at lærere med relevant bakgrunn er tilsatt. Verdt å nevne i denne sammenheng er at innenfor maritim utdanning finnes det et svært begrenset rekrutteringsgrunnlag, siden det fra myndighetenes side er fastsatt krav til kompetanse og utdanningsbakgrunn som få personer i Norge oppfyller.

Ved studiestart høsten 2019 har Fagskolen 65 lærere fordelt på 44 årsverk. Status er tre vakante stillinger ved studiested Kalhammaren, nærmere bestemt tre faglærere, 0,5 konsulent og 1 avdelingslederstilling. Samtlige av stillingene er lyst ut, og i to tilfeller er det iverksatt innleie og vikarbruk i påvente av fast tilsetting av pedagogisk personell.

2.5.3 VÅR VURDERING

Status høsten 2019 er at alle som underviser har minimum en bachelorgrad, og dermed oppfyller fagskolen minstekravet som stilles i fagskoleloven. Ved å tilby redusert stilling og godtgjørelse av studiekostnader, under forutsetning av at studiet gjennomføres innen tre år etter tilsetting, oppfyller fagskolen også lokalt fastsatte minstekrav til pedagogisk kompetanse. Status høsten 2019 er få vakante stillinger, noe som må sies å være positivt.

2.6 STABIL BEMANNING OG LÆRINGSUTBYTTE VED FRAVÆR

2.6.1 REVISJONSKRITERIER

Som ved spørsmålet om kvalifisert bemanning, vil det være relevant å se hen til fagskolelovens formålsparagraf ved vurderingen av bemanningsstabilitet og læringsutbytte ved fravær. Som nevnt er lovens formål å legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og gode utdanningsvilkår.

I tillegg vil det være relevant å trekke inn fagskoletilsynsforskriften § 3-5, som fastsetter at «undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok». Dette kravet innebærer at fagskolen må sette av et tilstrekkelig antall årsverk for å kunne gjennomføre de læringsaktiviteter som er ført opp i studieplanen.

I Fagskolen Rogaland sitt kvalitetssikringssystem kommer dette inn under kvalitetsområdet «undervisningskvalitet». Her har fagskolen selv valgt en kvalitetsindikator med mål om at «minst 97 prosent av all undervisning/nettoppfølgning skal være gjennomført som planlagt». (Dette fremgår av KS/HMS-Håndbok punkt 4.1.4).

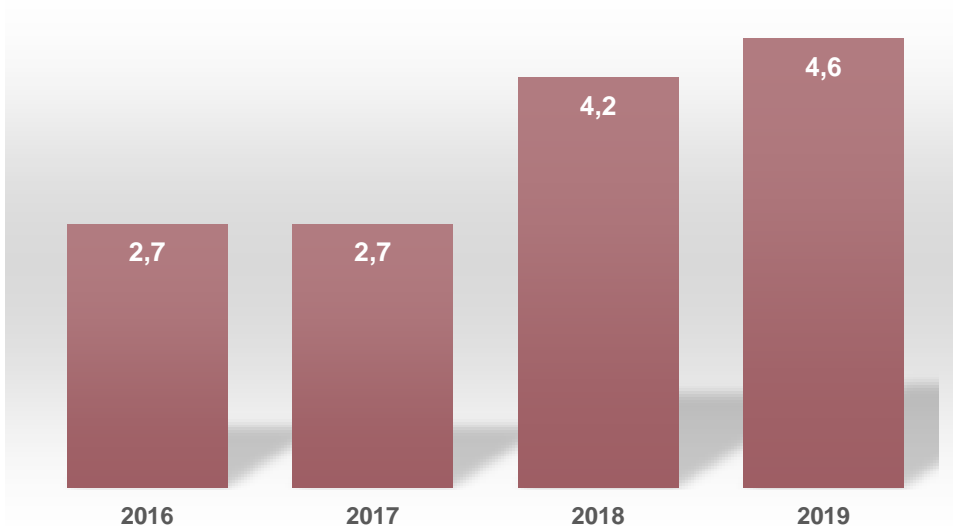
Ut fra disse føringene i lov, forskrift og fagskolens kvalitetssystem har vi utledet følgende revisjonskriterier (det vil si krav eller forventninger til fagskolens arbeid):

- Fagskolen Rogaland skal ha en stabil bemanning.
- Studentene skal sikres et tilfredsstillende læringsutbytte, også ved fravær blant personalet. Minst 97 prosent av all undervisning/nettoppfølgning skal gjennomføres som planlagt.

2.6.2 BEMANNINGSSTABILITET

En sentral indikator på hvorvidt fagskolen lykkes med å sikre en stabil bemanning, vil være det prosentvise sykefraværet det enkelte år. Tall vi har hentet inn, viser at Fagskolen Rogaland har hatt et lavt sykefravær de siste fire kalenderårene⁸:

⁸ Tallene er målt som antall sykedager med egen sykdom (sykemelding og egenmelding) i prosent av samla forventa dagsverk. Mens tallene for 2016 og -17 kun omfatter Kalhammaren, inkluderer tallene fra 2018 også Haugesund og Møllehagen. I 2019 er også Tanke Sviland med.

(Kilde: Fagskolen Rogaland. Tallet for 2019 er per 30.09.2019).

I 2019 har Fagskolen Rogaland brukt vikarer tilsvarende 1 ½ stilling, mens sykefraværet for pedagogisk personell utgjorde i underkant av 1 stilling. Av denne grunn vurderes vikarbruk som tilfredsstillende sett ut fra behov⁹.

For å sikre et lavt sykefravær, har Fagskolen satt inn ulike tiltak. Som IA-bedrift sørger fagskolen for tett oppfølging og tilrettelegging ved behov. Og ved fravær forsøker man å tilpasse undervisningen i samråd med gjenværende lærere, for å sikre en jevn arbeidsbelastning. I tillegg har fagskolen hatt et spesielt fokus på HMS-arbeid de senere årene, med blant annet innføring av faste vernerunder. Helse, miljø og sikkerhet er nå et fast innslag på fellesmøter. I tillegg har ledelsen satset mye på å gi god informasjon i en tid med store organisatoriske endringer. Det lave sykefraværet kan trolig også knyttes til et generelt godt arbeidsmiljø, jamfør resultatene fra sist gjennomførte medarbeiderundersøkelse (se eget kapittel).

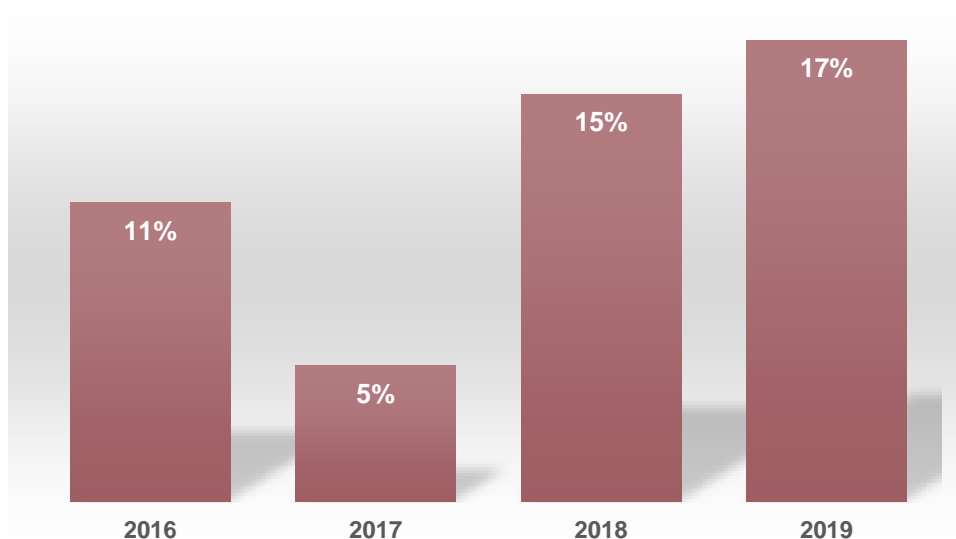
En annen relevant indikator på stabilitet i bemanningen er graden av turnover. For å sikre stabilitet i bemanningen har Fagskolen Rogaland følgende tiltak:

- Hver nyansatt har regelmessige, individuelle samtaler med sin veileder og leder.
- Ledelsen har jevnlig kontakt med ansatte som er permisjon.
- Ved sykemelding blir den enkelte fulgt opp.

⁹ Antallet timer brukt til vikarer for hele Fagskolen Rogaland i 2019 var 1042,7 (målt i undervisningstimer/økter à 45 minutt), noe som tilsvarer om lag halvannet årsverk undervisning (156%). Per 31.12.2019 hadde Fagskolen Rogaland 60 pedagogisk ansatte fordelt på 40,4 årsverk. Sykefraværet blant pedagogisk personale gikk for øvrig ned i siste kvartal 2019, slik at snittet for 2019 endte på 2,2 %. Dette snittet er mer i tråd med tallene for tidligere år. Siden tallene viser oss at vikarbruken per årsverk er høyere enn sykefraværet per årsverk, viser dette at vikarbruken anses å være tilfredsstillende i forhold til behov.

- Fagskolen forsøker å legge til rette for videreutdanning og kompetanseheving.
- Fagskolens strategiplan og årsrapport inneholder en årlig status på bemanningen det enkelte skoleår, slik at skoleledelsen kan følge utviklingen tett.
- Fagskolen har rutiner for registrering og oppfølging av HMS-avvik (se eget kapittel), og fagskolen gjennomfører internkontroller med vernerunder og internrevisjon, i tråd med HMS-sjekkliste.
- Månedlige fellesmøter blir arrangert.
- Med jevne mellomrom sender fagskolen inn søknader om prosjektmidler fra Direktoratet for kvalitetsutvikling, for på denne måten bidra til at fagskolen forblir en attraktiv arbeidsplass. Skolen forsøker så langt råd er å investere i oppdatert verktøy og tiltak som skal sørge for et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø.

I prosjektet har vi hentet inn tall på turnover for årene 2016, 2017, 2018 og hittil i 2019 (status 30.09.2019). Dette tallmaterialet viser følgende prosentvise turnover det enkelte år:

I absolutte tall, er det tale om:

- 11 personer som sluttet i perioden 01.01.2019 – 30.09.2019 (av totalt 65 ansatte per september 2019).
- 10 sluttet i løpet av 2018 (av totalt 67 ansatte per desember 2018).
- 2 sluttet i løpet av 2017 (av totalt 43 ansatte per desember 2017).
- 5 som har sluttet i løpet av 2016 (av totalt 45 ansatte per desember 2016).

Med andre ord var det 28 personer som sluttet i angitte tidsperiode (01.01.2016-30.09.2019). 28 personer av et gjennomsnittlig antall på 55 i løpet av tilnærmet fire år kan i utgangspunktet virke

som en høy turnover, men ser vi nærmere på årsakene, er det kun 8 av disse som selv har valgt å bytte arbeidsplass:

- Overgang til pensjonsalder (10 personer)
- Ny arbeidsgiver (8 personer)
- Lærlinger/midlertidig ansatte (4 personer). Dette er personer som har hatt et midlertidig engasjement ved fagskolen, eksempelvis kontorlærlinger/IKT-lærlinger.
- Overgang til Karmsund videregående skole som følge av omorganisering (2)
- Overtallighet (2 personer)
- Annet (2 personer)

Her er det relevant å se tallene i lys av de store endringene fagskolen har vært igjennom de siste årene. Dessuten vil idealet om en fagskolesektor som skal være tett på arbeidslivet og raskt kunne opprette og legge ned utdanningstilbud, i seg selv bidra til en ad hoc-preget og mindre stabil bemanning på en fagskole, sammenlignet med andre skoleslag. Fagskoleutdanning blir ofte betegnet som «arbeidslivets utdanning», fordi utdanningstilbudene drives og utvikles i et nært samarbeid med næringslivet. Idealet er å skreddersy utdanningene til arbeidslivets kompetanse, og således gi studentene til enhver tid oppdatert og relevant utdanning.

Blant lærere og avdelingsledere vi har intervjuet blir det fremhevet at de blir vist tillit og at de nyter stor selvstendighet i arbeidet, noe som i stor grad bidrar til at de trives i arbeidet. Lærerne opplever at ledelsen har fokus på å orientere om fagskolens økonomiske situasjon, og således gjøre fagskolen mer transparent.

Men skolens innføring av sammenslåtte klasser i fellesfagene trekker imidlertid i motsatt retning. Sammenslåingen av ulike klasser til større grupper er ett av flere effektiviseringstiltak skolen de senere årene har iverksatt for å kutte kostnader, og i årsrapporten for 2018 for maritim utdanning (delrapporten) kommer det fram at personell har sluttet som følge av endringen¹⁰.

Skolens innføring av sammenslåtte klasser i fellesfagene høsten 2018 er det flere av de ansatte som fremdeles stiller seg kritiske til, fordi de mener at tiltaket går ut over opplæringskvaliteten. Mens det tidligere var om lag 15-30 elever i hver klasse, er det nå fra 55-70 elever, og undervisningen er av denne grunn flyttet til i et auditorium. For den enkelte lærer blir det vanskeligere enn før å gi personlig og tett oppfølging av den enkelte student.

¹⁰ Rogaland fylkeskommune har, i tillegg til de statlige midlene til å drive egen fagskole, i en årrekke bevilget ekstra midler til Fagskolen Rogaland. I Fagskole Rogaland sin Strategiplan kan vi lese at «dette tilskuddet har blitt redusert de senere årene, og det er et politisk ønske at Fagskolen Rogaland skal driftes uten fylkeskommunal støtte utover det som staten bevilger».

Skolens ledelse oppgir at de har ordningen under oppsyn, og at de forsøker å sette inn tiltak der dette er nødvendig. Blant annet har man gått tilbake til færre elever i realfag, for å kunne gi hver enkelt student tettere oppfølging i disse fagene¹¹. Ledelsen påpeker at ordningen med sammenslåtte klasser i noen tilfeller kan være hensiktsmessig utfra økonomiske, organisatoriske og pedagogiske forhold, og at løsningen kan være å tilpasse studentgruppene ut fra en forsvarlig pedagogisk vinkling, fremfor kun ut fra et ønske om økonomisk innsparing.

2.6.3 LÆRINGSUTBYTTE VED FRAVÆR

Ved kortere eller lengre tids fravær blant personalet forsøker Fagskolen Rogaland å sikre studentene et godt læringsutbytte gjennom følgende tiltak:

- Bruk av vikar fra fagskolens egen vikarpool, som blant annet består av tidligere ansatte (nå pensjonister), eller lærere ved nærliggende skoler som Stavanger offshore tekniske, Karmsund og Møllehagen.
- Endring av rekkefølgen av studieplanens tema. Dersom en lærer er syk, er det vanlig å endre på rekkefølgen på timeplanen eller at avdelingsleder spør studentene hvilke arbeidskrav de skal jobbe med. I praksis betyr dette at gjenværende lærere gjennomfører flere av «sine» timer.
- Innleie av kvalifisert personell.
- Bruk av videobasert fjernundervisning i samarbeid med andre institusjoner etter godkjenning. Samtlige tre studiesteder har per i dag mulighet til videokonferanser og nettbasert undervisning.

Hvert år gjennomfører fagskolen en intern studentundersøkelse, og resultatene blir presentert avdelingsvis i fagskolens årsrapport. Ifølge årsrapport for petroleum 2017/18 meldte flere studenter i studentundersøkelsen i fra om at det ved flere tilfeller ikke hadde blitt satt inn vikar ved fravær blant personalet. Status høsten 2019 er at fagskolen har fått tilsatt en ny avdelingsleder som også har mulighet til å ta vikartimer. Ifølge ledelsen ved fagskolen, inklusiv avdelingsleder for petroleum, er dette problemet nå å anse som løst.

Resultatene fra årets studentundersøkelse, Studiebarometeret 2019, viser at studentene gir undervisningen en score på 3,7 mens det nasjonale snittet ligger på 3,8. Spørreundersøkelsen berører ikke spørsmålet om læringsutbytte ved fravær blant personalet direkte, men studentene blir bedt om å ta stilling til hvorvidt de opplever at undervisningen bidrar til et godt læringsutbytte. En score på 3,8 på denne påstanden kan tolkes som at studentene opplever å få et tilfredsstillende læringsutbytte også ved fravær blant personalet.

¹¹ I realfag er det satt inn en ekstra lærer som underviser 40 timer i løpet av året.

Som nevnt har fagskolen selv fastsett en kvalitetsindikator med mål om at minst 97 prosent av all undervisning/ nettoppfølgning skal gjennomføres som planlagt. Vår gjennomgang i dette prosjektet avdekker imidlertid at fagskolen ikke har tilstrekkelig oversikt her. I skolens interne rapporter skiller det ikke klart mellom antallet lærerstyrte timer på den ene siden og antallet timer med egeninnsats/selvstudier på den andre.

I timeplanssystemet utarbeides oversikter over planlagte lærertimer, men ingen har oversikt over omfanget av vikarbruk innenfor hvert enkelt utdanningstilbud. Settes det inn vikar, vil undervisningen gjennomføres som planlagt. Men for å sikre kvaliteten på undervisningen, kan det være på sin plass å ha oversikt over omfanget av vikarbruk.

Blant lærerne blir det etterlyst en raskere ferdigstilling av timeplaner for neste semester. Slik det ofte er i dag, får lærerne informasjon om hvordan timeplanen deres vil se ut kun kort tid før oppstart. Dersom ledelsen sender ut denne informasjonen i god tid, blir det sannsynligvis lettere å gjennomføre planlagt undervisning.

2.6.4 VÅR VURDERING

Etter vår vurdering har Fagskolen Rogaland gode rutiner for å sikre en stabil bemanning. Med lavt sykefravær og få ansatte som slutter til fordel for en annen arbeidsplass, må bemanningen sies å være tilstrekkelig stabil. Imidlertid mangler fagskolen oversikt over hvorvidt planlagt undervisning faktisk blir gjennomført, og omfanget av dette. Siden det ikke er mulig å få en oversikt over hvor mange lærerstyrte timer som eventuelt ikke er gjennomført, vil det heller ikke være mulig å vurdere hvorvidt målsettingen om 97 prosent av undervisning/nettoppfølgning er gjennomført som planlagt. Etter vår gjennomgang har ledelsen nå bedt den enkelte avdelingsleder skille tydeligere mellom lærerstyrte timer og antall timer med egeninnsats/selvstudier. Dette er viktig å rydde opp i, siden skolen stiller krav om oppmøte til lærerstyrte timer. Her har skolen et forbedringspotensial.

2.7 OPPFØLGING AV TILBAKEMELDINGER

2.7.1 REVISJONSKRITERIER

I henhold til fagskoleloven § 4 fjerde ledd skal fagskoler ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring, noe som blant annet inkluderer studentevalueringer. I fagskoletilsynsforskriften § 5-1 heter det at «fagskolen skal innhente tilbakemeldinger både fra studenter, undervisningspersonell, sensorer og aktører i yrkesfeltet». Her blir det presisert at systemene skal «vise hvordan informasjonen som fremskaffes blir brukt til å utvikle og forbedre utdanningene (...)».

Fagskoleloven § 14 gir studentene adgang til å opprette et studentorgan som skal fremme deres interesser og synspunkter. Fagskolestyret skal legge forholdene til rette for at studentorganet kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte, og studentene skal høres i saker som angår dem. I tillegg stiller fagskoletilsynsforskriften § 4-4 krav om at fagskolen skal kunne vise til resultater av samarbeidet med studentene.

Ut fra disse føringene har vi utledet følgende revisjonskriterier (det vil si krav eller forventninger til fagskolens arbeid):

- Fagskolen Rogaland skal legge til rette for opprettelse av et studentorgan.
- Fagskolen Rogaland skal arbeide for at tilbakemeldinger fra studenter og ansatte blir benyttet til forbedring.

2.7.2 ULIKE KANALER FOR TILBAKEMELDINGER

For å sikre Fagskolen Rogaland oppdaterte kunnskaper om forhold og prosesser som er av betydning for utdanningstilbudets kvalitet, utarbeider fagskolen en egen årsrapport. Årsrapporten bygger på delrapporter fra det enkelte utdanningstilbud, og baserer seg på innsamlet informasjon, analyser og vurderinger. I årsrapporten finner vi blant annet tilbakemeldinger fra studenter, lærere, sensorer og eksterne samarbeidspartnere. Resultatene fra den årlige, interne studentundersøkelsen blir presentert avdelingsvis, og fra og med 2018 er også resultatene fra den årlige, nasjonale studentundersøkelsen «Studiebarometeret» tatt med. Arbeidet med årsrapporten er en viktig del av fagskolens arbeid med å inkludere tilbakemeldinger fra studenter og ansatte i ledelsens beslutningsgrunnlag.

Som en del av arbeidet med forbedring og kvalitetssikring utarbeider fagskolen som nevnt en Strategi- og handlingsplan, og her er både studenter og medarbeidere involvert. Til å utarbeide et planforslag nedsettes en arbeidsgruppe bestående av rektor, én studentrepresentant, HMS-systemansvarlig, representant fra skoleeier, flere avdelingsledere og én ansatte-representant. Formålet med en slik tverrfaglig sammensetning er å sikre alle parter innflytelse.

Ved hvert av de tre studiestedene Kalhammaren, Møllehagen og Karmsund er det opprettet egne studentråd som møtes månedlig. Det enkelte studentråd består av representanter fra hver klasse, foruten én representant fra skolens ledergruppe. Studentrådet står fritt til å fremme saker overfor ledergruppen og kan i tillegg fremme saker overfor fagskolens styre, via studentrepresentanten. Sistnevnte blir for øvrig utnevnt av Studentrådet.

Fra Fagskolen får vi opplyst at det til tider har vært utfordrende å få rekruttert studenter til studentrådet. Like fullt har alle studiestedene høsten 2019 fått opprettet et fulltallig studentråd.

En konkret sak som har vært oppe til behandling, der Studentrådet ble hørt, var et forslag fra Rogaland fylkeskommune i Fylkestinget om innføring av parkeringsavgift ved Kalhammaren.

Studentrådet ønsket ikke dette, og fikk av fylkeskommunen gjennomslag. Så langt er parkeringsavgift ikke innført.

I tråd med fagskoleloven § 23 har fagskolen opprettet en egen klagenemnd, hvor også studentene er representert. Her finner vi én jurist (leder), to ansattrepresentanter og to studentrepresentanter. Formelt sett er det fagskolens styre som delegerer beslutninger i klagesaker til klagenemnda. I løpet av de siste tre skoleårene har klagenemnda kun hatt én sak til behandling (klager på karakterer blir ikke behandlet i nemnda. Dette løses med ny sensur). I denne aktuelle saken leverte studenten en besvarelse på engelsk, noe som i første omgang ikke ble godkjent. I klagenemnda fikk studenten imidlertid medhold, og oppgaven ble vurdert på vanlig måte.

I fagsystemet It's learning har studentene mulighet til å gi direkte tilbakemeldinger til lærerne. Studentene blir hvert semester bedt om å ta stilling til ulike påstander og avgi en score. Dersom studenten gir en påstand en score på 50 prosent eller lavere, er læreren pliktig til å bringe tilbakemeldingen videre til avdelingsleder. Formålet med denne praksisen er å sikre en stadig forbedring av undervisningstilbudet.

Fra 01.08.2019 er studentene i henhold til fagskoleloven § 14 gitt en rett til studentombud. Studentombudet skal gi fagskolestudentene råd og hjelp i saker knyttet til studiesituasjonen, og studentene blir oppfordret til å melde inn saker. Ombudet skal blant annet veilede studentene i forbindelse med klager, bidra til å løse saker på lavest mulig nivå og til at sakene inngår i fagskolens løpende kvalitetssikringsarbeid. For øvrig har studentene også andre kanaler for tilbakemeldinger, så som å kontakte tillitsvalgte eller benytte fagskolens avviks- og meldesystem (mer om sistnevnte i eget avsnitt).

2.7.3 UTVALGTE RESULTATER FRA STUDIEBAROMETERET I 2018 OG FAGSKOLENS OPPFØLGING AV DISSE

Fra og med skoleåret 2018 utarbeider NOKUT en nasjonal spørreundersøkelse blant fagskolestudenter. Med en svarprosent på 42 prosent i 2018, valgte Fagskolen Rogaland å sette inn flere tiltak for å få opp svarprosenten i 2019. Arbeidet gav resultater, og i 2019 endte svarprosenten på 63, noe som var betydelig høyere enn landssnittet på 43.

Innenfor det enkelte hovedområde er resultatene som følger:

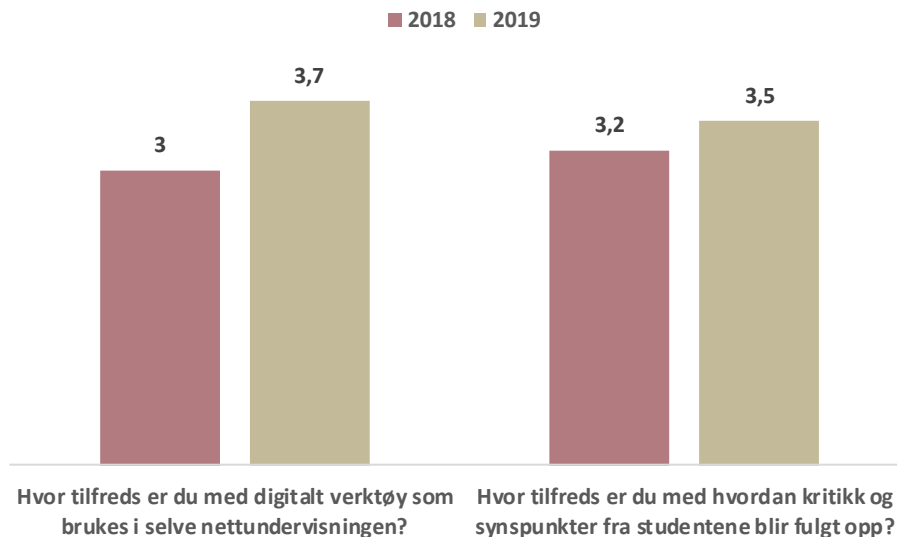
	2018	2019	Nasjonalt 2019
Undervisning		3,7	3,8
Sosialt og faglig læringsmiljø	4,1	4,2	4,1
Fysisk læringsmiljø/ infrastruktur	3,4	3,8	3,7
Organisering av studiet		3,8	3,8
Medvirkning	3,4	3,7	3,6
Studiets evne til å inspirere	3,7	4	4
Praksis	3,8	4,1	4
Relevans for arbeidslivet		3,7	3,6
Vurderingsformer	3,9	4,1	4,1
Eget engasjement	3,8	4	4
Forventninger fra lærerne	3,7	3,9	3,9
Digitale verktøy	3	3,7	3,6

Studiebarometeret benytter en skala fra 1 (minst fornøyd/enig) til 5 (mest fornøyd/enig). Sammenlignet med det nasjonale snittet ligger Fagskolen Rogaland i 2019 på eller over på 11 av totalt 12 indikatorer, noe som må sies å være godkjent. Unntaket er kun hovedområdet «undervisning», hvor scoren er 3,7, mot landsnittet på 3,8.

Fra Fagskolen får vi opplyst at resultatene fra studentundersøkelsene er gjennomgått i ledergruppa. Studiebarometeret muliggjør å hente ut resultater avgrenset til hvert enkelt fagområde, og hver avdelingsleder har på denne bakgrunn gjennomgått resultatene for sine ansatte, for å avdekke og diskutere hvilke forbedringsområder som finnes.

Hovedområdene som listet opp i tabellen over består av ulike delspørsmål. I 2018-undersøkelsen fikk følgende to spørsmål lavest score;

- «Hvor tilfreds er du med digitalt verktøy som brukes i nettundervisningen» (3,0)
- «Hvor tilfreds er du med hvordan kritikk og synspunkter fra studentene blir fulgt opp» (3,2).

Som vi ser av figuren fikk spørsmålet om tilfredshet med digitale verktøy en høyere score i 2019, og resultatet ble dermed betydelig forbedret (i 2019 ligger fagskolen Rogaland for øvrig 0,1 over det nasjonale snittet i 2019 på 3,6). Bakgrunnen for fremgangen kan trolig relateres til følgende forhold:

- Fagskolen Rogaland har siden forrige undersøkelse tilsatt en ny IKT-ansvarlig, som er mer tilgjengelig.
- Etter klager på lyd- og billedkvaliteten ved gjennomføring av nettbasert undervisning, avdekket gjennom skolens kvalitetsarbeid og årsrapport, er utstyret nå byttet ut til fordel for nyere mikrofoner og kamera.
- Som en direkte følge av studentenes lave tilfredshet knyttet til digitale verktøy og infrastruktur, avdekket i Studiebarometeret, har fagskolen søkt og fått utviklingsmidler. Her inngår investeringer i nye navigasjonssimulatorer ved maritim avdeling (1,3 millioner fra Diku¹², simuleringsrom for helsefag (1,2 millioner fra Diku), smartteknologi og nye undervisningsmetoder (3 millioner fra Diku), samt tiltak for økt digital kompetanse i industrielle arbeidsprosesser (1,3 millioner fra Diku), som er tildelt i 2018 og 2019.

Samlet sett er det naturlig å tenke seg at tiltakene har bidratt til en bedre score i 2019, men full effekt av disse tiltakene vil man trolig først få se ved neste års undersøkelse, i 2020.

Spørsmålet om oppfølging av kritikk og synspunkter fra studentene fikk også en bedre score i 2019. Denne fremgangen må ses på bakgrunn av opprettelse av fulltallige studentråd ved samtlige tre lokasjoner, foruten gjennomføring av en ny studentundersøkelse (Studiebarometeret) i 2019. Fagskolen ser fortsatt et forbedringspotensial i forbindelse med begge disse punktene. Et

¹² Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning.

aktuelt tiltak for å bedre skolen på dette punktet kan være å iverksette tiltak som skal gjøre Studentrådet mer synlig overfor studentene.

2.7.4 MEDARBEIDERUNDERSØKELSEN HØSTEN 2019

I perioden 16.-27. september gjennomførte Fagskolen Rogaland en medarbeiderundersøkelse. I figuren nedenfor er resultatene knyttet til det enkelte overordnede temaet i undersøkelsen gjengitt (Kilde: Fagskolen Rogaland/ Stamina Census):

Forklaring til figuren hentet fra avdelingsrapport utarbeidet av Stamina Census:

Gjennomsnittscoren blant respondentene fra Fagskolen Rogaland vises som en blå liggende søyle. De tre fargefeltene (rødt, gult og grønt) som ligger bak søylene viser hvordan de øvrige respondentene har svart (benchmarking). Referansegrunlaget i undersøkelsen bestod av 8000 respondenter, tilknyttet de ulike fagskolene i Norge.

Dersom blå søyle står på det røde feltet ligger respondentene ved Fagskolen Rogaland betydelig under gjennomsnittet for de gruppene skolen sammenligner seg med. Dersom man kommer på det grønne feltet, ligger man betydelig over gjennomsnittet. Kommer søylen på det gule feltet ligger Fagskolen Rogaland «midt på treet». Gjennomsnittet for gruppene i referansematerialet ligger midt i det gule feltet.

Gul kolonne viser svarprosent på det enkelte spørsmål. Hvit kolonne viser hvor store forskjeller det er mellom svarene i denne respondentgruppen sammenlignet med de andre respondentgruppene som ligger inne i referansematerialet. Skårer mellom 25 og 75 anses som 'midt – på – treet' variasjoner og knappen vil ha to diagonale linjer. Hvis svarene spriker mye mer enn normalt i foreliggende respondentgruppe sammenlignet med de andre, vil skåren ha verdier fra 75 opp til 100, og knappen vil være helskravert. Hvis svarene spriker lite vil skåren gå fra 25 og ned mot 0 og knappen har ingen skravering.

De ulike temaene er indekser som består av flere delspørsmål. I årets medarbeiderundersøkelse var det kun to av delspørsmålene totalt sett i hele undersøkelsen som havnet i rødt felt (dette var for øvrig de spørsmålene som fikk lavest score):

1. Ser du på arbeidet ditt som viktig? (dette spørsmålet inngår i det overordnede temaet «Meningsfullt arbeid» i figuren ovenfor)
2. Er det bra for dine framtidsutsikter å være i denne organisasjonen? (dette spørsmålet inngår i temaet «Organisatoriske ressurser»).

Fagskolen har satt i gang flere tiltak som skal sørge for at resultatene fra medarbeiderundersøkelsen fører til forbedring. I likhet med resultatene fra Studiebarometeret har resultatene fra medarbeiderundersøkelsen blitt brutt ned på avdelingsnivå. Ledere med personalansvar har i etterkant blitt kurset av Rogaland fylkeskommune om hvordan resultatene skal følges opp. Alle avdelingsledere er bedt om å sette opp forbedringsområder, og hver

avdelingsleder skal sammen med sine ansatte i personalmøter gå gjennom resultatene og drøfte årsaker. Etter planen skal det jobbes med dette videre utover våren 2020.

2.7.5 AVVIKSSYSTEMET SOM VERKTØY FOR TILBAKEMELDINGER

En viktig del av kvalitetssikringssystemet er skolens avvikssystem, som har som formål å sikre at feil eller mangler blir fanget opp og tiltak satt inn. Systemet gir både ansatte og studenter mulighet til å melde fra om avvik. I systemet blir avviksmeldingene sortert etter følgende hovedkategorier:

- Helse, miljø og sikkerhet.
- Personvern og informasjonssikkerhet.
- Kvalitet i fagskolen (undervisnings- eller utstyrsavvik etc.).

Innmeldte avvik blir rutinemessig vurdert av avdelingsleder, i samråd med rektor og HMS/systemansvarlig. Systemet gir sistnevnte en oversikt over antallet meldinger til enhver tid, hvilke tiltak som er satt inn, og hvilke saker som eventuelt ikke er lukket. Status oktober 2019 er at i tidsperioden 01.09.2018 – 23.10.2019 er det meldt inn til sammen 11 saker, og av disse er to fremdeles under behandling. HMS/systemansvarlig opplyser at tiltak i disse to sakene er under utarbeidelse.

For å øke bruken av avvikssystemet blant ansatte og studenter har ledelsen ved Fagskolen Rogaland satt inn ulike tiltak. Et sentralt tiltak har vært å synliggjøre nytteverdien av å melde avvik. På fellesmøtene er gjennomgang av innmeldte avvik og hvilke tiltak som er iverksatt innført som et fast punkt på agendaen. Dette handler om å ufarliggjøre bruken, informere om nytteverdien og således endre bedriftskulturen i retning av mer systematisk håndtering av avvik og generelle tilbakemeldinger.

2.7.6 VÅR VURDERING

Høsten 2019 har Fagskolen Rogaland fått opprettet et fulltallig studentråd ved samtlige tre studiesteder, noe som må sies å være bra. Etter vår vurdering har Fagskolen Rogaland etablert en rekke kanaler som gir studenter og ansatte en mulighet til å gi tilbakemeldinger. Nevnte eksempler viser at fagskolen også evner å nyttiggjøre seg disse tilbakemeldingene og at både studenter og ansatte får komme med innspill i de beslutninger som må tas.

2.8 TILTAK FOR Å REDUSERE FRAFALL

2.8.1 REVISJONSKRITERIER

Fagskoleforskriften § 4-4 stiller krav om at fagskolen skal ha velfungerende studieadministrative tjenester og sørge for god informasjon til studentene. Fagskolens tjenester skal inkludere både yrkes- og studieveiledning.

Som nevnt bygger Fagskolen Rogaland sitt kvalitetssikringssystem syv kvalitetsområder. Under «Resultatkvalitet» har fagskolen etablert en kvalitetsindikator med mål om at minst 85 prosent av studentene som starter på studiet, skal fullføre på normert tid. Dette fremgår av fagskolens håndbok punkt 4.1.5.

Ut fra disse føringene i lov og fagskolens håndbok har vi utledet følgende revisjonskriterium (det vil si krav eller forventninger til fagskolens arbeid):

- Fagskolen Rogaland skal sikre at minst 85 prosent av studentene fullfører på normert tid.

2.8.2 GENERELT OM FRAFALL BLANT FAGSKOLESTUDENTER

I NOKUT sin rapport om resultatene fra Studiebarometeret 2019, pekes det på at fagskolestudentene har en høy arbeidsbelastning. De nasjonale tallene viser at heltidsstudentene i studerer 38 timer i snitt per uke, i tillegg til å ha 5 timer med deltidsarbeid. Deltidsstudentene oppgir at de bruker 19 timer i snitt til studier, mens 28 timer går med til deltidsarbeid. De nasjonale resultatene viser også en tendens til at fagskolestudentene på helsefag er mest fornøyd, mens studentene på tekniske fag er minst fornøyd¹³.

Fagskolen Rogaland omfatter et bredt spekter av utdanningstilbud. Mens noen tilbud er rettet mot unge studenter som vil inn i arbeidslivet, har andre tilbud som formål å gi ansatte med til dels lang praksis, fordypninger i faget sitt, eller karrieremuligheter til leder- eller spesialiststillinger. Dette gjør at rekrutteringsgrunnlaget for fagskolen spenner fra ungdom i 20 årsalderen som ønsker seg inn i arbeidsmarkedet, til voksne i 50-60 årsalderen som ønsker seg faglig fordypning eller påfyll mens de er i jobb. De brede opptaksbestemmelsene og de ulike formål bidrar til at skolen i liten grad har en ensartet studentgruppe. I arbeidet med å forhindre frafall, er det av denne grunn viktig å etablere tiltak som omfavner ulike studentgrupper.

Et annet viktig moment når man skal se nærmere på gjennomføring blant fagskolestudenter er det faktum at mange kombinerer jobb og utdanning, er prisgitt at det ikke skjer endringer på arbeidsplassen, så som nedleggelse av bedriften, endret organisering/ endrede arbeidsoppgaver eller flytting av bedriften/arbeidstaker til andre steder av landet. Dette gjelder særlig studenter på deltidsstudier (som kombinerer jobb og utdanning), men kan også gjelde for studenter på heltidsstudier.

¹³ Kilde: Rapport 4-2019 *Studiebarometeret for fagskolestudenter 2019: hovedtendenser*

Hvilke forkunnskaper og forutsetninger studentene bringer med seg når de begynner på studiet (inntakskvalitet) vil ha en direkte effekt på frafall. En variabel her vil være karakternivå blant søkerne. Konjunktursvingninger påvirker både søkerfall og gjennomføring. Eksempelvis vil en konjunkturedgang i bygg og anleggsbransjen føre til at flere velger å sette seg på skolebenken. Et annet eksempel er studentene på petroleum, som ved en oljeprisoppgang ofte vil motta lukrative jobbtillbud underveis, og som av denne grunn velger å hoppe av studiet før de er ferdige.

Et annet forhold som også har hatt effekt på gjennomføringen er NAV sitt krav om at dagpengemottakere ikke kan være heltidsstudenter. NAV har etter hvert åpnet for løsninger som i større grad muliggjør en kombinasjon i disse tilfellene.

2.8.3 TALLMATERIALE KNYTTET TIL FRAFALL

Som nevnt er dagens utgave av Fagskolen Rogaland et resultat at store organisatoriske endringer/sammenslåinger de siste årene. Av denne grunn vil det være vanskelig å etablere tidsserier som gjør det mulig å vurdere utviklingen i frafall over lengre tid. Å måle frafall har også vist seg utfordrende, blant annet fordi det hittil har hersket uklarhet omkring start- og sluttidspunkt på enkelte studier¹⁴.

Et annet viktig moment er det faktum at dagens fagskoler er svært ulike (som nevnt innledningsvis ble disse bundet sammen i en felles lov tilbake i 2003, for å strukturere de gjenværende delene av utdanningssystemet, som verken tilhørte videregående opplæring eller høyere, akademisk utdanning). Disse store ulikhetene vanskeliggjør sammenligninger av for eksempel frafallsprosent mellom fagskolene i Norge.

Nedenfor har vi satt opp en tabell som viser den prosentvise gjennomstrømmingen fordelt på fagområde. Andeler som overstiger måltallet på 85 prosent er gjengitt i grønt:

Tabell 1 - Gjennomstrømming, to siste år (Kilde: Årsrapport Fagskolen Rogaland 2018-19):

Fagområde	Utdanning	2017-18	2018-19
Helsefag	Helsefag samlet (kun deltid)	79,30 %	83,50 %
	Kreftomsorg og lindrende pleie (sted)	78,80 %	-
	Helse, aldring og aktiv omsorg (sted)	-	77,80 %
	Psykisk helse- og rusarbeid (sted)	79,60 %	82,60 %

¹⁴ For noen studier har det hersket uklarhet om man kan avslutte etter 1 år, og få fullverdig dokumentasjon på fullført studie.

	Barsel- og barnepleie (nett)		73,90 %
	Kreftomsorg og lindrende pleie (nett)	-	-
	Psykisk helse- og rusarbeid (nett)	-	85,70 %
	Rehabilitering (nett)	-	-
	Sterilforsyningsteknikk (sted)	-	100 %
	Sterilforsyningsteknikk (nett)	-	77,80 %
	Tverrfaglig miljøarbeid (nett)	-	83,30 %
	Veiledning (nett)	-	-
Maritime fag	Dekks- og maskinoffiserer 1. år	94,60 %	93,70 %
	Dekks- og maskinoffiserer 2. år	72,50 %	87,90 %
Petroleumsfag	Boring Deltid	78,60 %	33 %
	Brønnservice Deltid	75 %	20 %
	Havbunnsinstallasjoner Deltid	0 %	-
	Olje og gassbehandling Deltid	33 %	45 %
	Boring Heltid	100 %	67 %
	Brønnservice Heltid	-	80 %
	Havbunnsinstallasjoner Heltid	-	-
	Olje og gassbehandling Heltid	-	63 %
Bygg og anlegg	Bygg heltid	76,9	97 %
	Bygg deltid	-	-
	Anlegg heltid	85,70 %	-
	KEM	-	89,50 %
TIP maskin	TIP deltid	78 %	93 %
	TIP heltid	93 %	92,60 %
Elektro automasjon	Elektro automasjon heltid	84,60 %	77,4
	Elektro automasjon deltid	-	81,8
	Elektro elkraft heltid	94,1	77,40 %
	Elektro elkraft deltid	-	81,80 %

Tabellen avdekker stor variasjon mellom fagområdene. Noen av disse har relativt få studenter, noe som kan gi store utslag. Videre er det verdt å merke seg at tallene viser prosentandel elever

som har gjennomført på normert tid. Fagskolen fører så langt ingen oversikt over hvor mange som fullfører på eksempelvis tre til fem år. Fagskolen forteller at de er opptatt av å legge til rette for studenter som for eksempel av familiære grunner ønsker å ta ett års pause fra studiene.

Tall fra Fagskolen Rogaland viser at skoleåret 2018/19 sluttet til sammen 89 studenter i løpet av året, totalt sett på de tre lokasjonene Kalhammaren, Møllehagen og Karmsund, noe som utgjør en frafallsprosent på 13 (89 av 694). Dette er altså tall på studenter som sluttet helt på fagskolen og kan ikke nødvendigvis sammenlignes med prosentandelen som gjennomfører på normert tid¹⁵.

Blant fagretningene med mye frafall finner vi petroleum. Innenfor dette faget spiller konjunktursvingninger en stor rolle, sammen med studentenes tro på oljebransjen generelt. I gode tider ser mange nytten av fagskole, mens i dårlige tider mister (deltids-) studentene jobbene sine, og mister troen på en fremtid i bransjen. Arbeidsledige med støtte fra NAV har begrensede muligheter til å melde seg opp som studenter uten å risikere å miste støtten fra NAV, og flere ser nødt til å avbryte studiene som følge av familiære forpliktelser som fordrer fast inntekt. I tillegg vil også studentenes forkunnskaper (hvorvidt de har relevant erfaring/gode karakterer fra tidligere) variere i takt med disse konjunktursvingningene¹⁶.

2.8.4 TILTAK MOT FRAFALL VED FAGSKOLEN ROGALAND

De siste årene har Fagskolen Rogaland innført en rekke tiltak som skal forhindre frafall, og innføringen av disse kan ses på bakgrunn av at staten nylig endret sin finansieringsmodell. I statens finansieringsmodell er nå finansieringen todelt, noe som skal motivere fagskolene til å arbeide aktivt for å forhindre frafall. Staten gir heretter et grunntilskudd per student på 80 prosent og et resultatbasert tilskudd på 20 prosent. De siste 20 prosentene vil være direkte knyttet til antallet produserte studiepoeng per år, slik at det for fagskolen vil være avgjørende å få flest mulig studenter til å gjennomføre på normert tid.

I møtet 20.04.2018 ba fagskolestyret spesifikt om én sak til hvert styremøte som skal orientere om frafallsprosenten, for slik sett å følge utviklingen i frafall gjennom hele skoleåret.

Nylig har studentkoordinator fått et utvidet ansvar for å følge opp studentene, og studentkoordinator skal nå holde tilsyn med studentenes tilstedeværelse gjennom hele skoleåret. Studenter som ikke leverer i henhold til planlagt studieprogresjon, blir kontaktet med spørsmål om hva som skal til for at de skal levere/fullføre. Studenter som overskrider 10 prosent fravær i et emne, mottar rutinemessig et varsel om at de står i fare for å ikke bestå på grunn av manglende

¹⁵ Frafallsprosenten på 13 prosent kan ikke uten videre sammenlignes med prosent-tallene i tabellen over. Tallene i tabellen viser den prosentvise andelen som gjennomfører på normert tid, og ikke andel som har sluttet helt på fagskolen.

¹⁶ Dette knytter seg til hvilke forkunnskaper og forutsetninger studentene bringer med seg når de begynner på studiet (inntakskvalitet). En kvalitetsindikator her er som nevnt innledningsvis karakternivå blant søkerne.

vurderingsgrunnlag. Overskrider fraværet 20 prosent, blir avdelingsleder varslet. Avdelingsleder skal i slike tilfeller sørge for at enkeltvedtak om ikke-bestått i emnet blir fattet.

Fagskolen har også gjennomført ulike organisatoriske grep for å styrke gjennomføringen. Fagskolen er en viktig tilbyder av videreutdanninger for arbeidstakere som trenger påfyll av kompetanse, og siden dette gjerne er godt voksne med økonomiske og familiære forpliktelser, er det viktig å kunne tilby fleksible gjennomføringsmodeller. I tillegg til tradisjonelle fulltidstilbud, tilbyr fagskolen deltidstilbud, kveldstilbud, nettstøttede tilbud og nettbaserte tilbud. Fagskolen Rogaland har de senere år viet mye tid til å etablere og videreutvikle ulike løsninger. Som eksempler kan nevnes:

- Deltidstilbud innen petroleumsfag. Dette er et nylig etablert tilbud tilpasset personell i fast offshore rotasjon hvor studentene får undervisning i friperiodene sine. Studiet nytter elektroniske læreverk i kombinasjon med nettstøtte, og stiller store krav til egeninnsats, siden mesteparten av studiet er nettbasert. Dessverre har dette studiet vært kjennetegnet av stort frafall, jamfør tabellen ovenfor, men med dette tiltaket håper fagskolen at frafallet vil reduseres.
- Deltidstilbud innen elkraft, automatisering, TIP, Bygg og KEM (klima, energi og miljø i bygg). Her organiseres opplæringen i form av klasseromsundervisning (eller virtuell klasseromsundervisning) én dag i uka. I tillegg får studentene undervisning ved hjelp av andre elektroniske hjelpemidler to halve dager i uka.

Som et ledd i arbeidet med å styrke fagskolene ønsker Stortinget og regjeringen at det etableres et samordnet opptak til yrkesrettet høyere utdanning ved fagskoler på lik linje med samordnet opptak til høyere utdanning i universitets- og høyskolesektoren. Dette kommer frem i Stortingsmeldingen *Fagfolk for fremtiden*. Med samordnet opptak vil fagskolene få mer synlighet, automatikk og støtte i saksbehandlingen. Fra og med 2020 er målet at studieplassene ved alle offentlige fagskoler og flere private fagskoler lyses ut gjennom Samordna opptak. Omleggingen åpner for å styrke informasjonstilgangen i forkant, og således forhindre et eventuelt gap mellom studentenes forventninger og studiets krav, allerede før de begynner på studiet.

Fra Fagskolen i Rogaland får vi opplyst at de vil være med fra og med opptaket i 2020. Fra tildeling av studieplass til telledato 1. oktober er det erfaringsvis mange som faller fra, og et viktig grep vil derfor være å gi studentene god informasjon i forkant. Søkere til fagskole har som regel omfattende erfaring fra praksisfeltet, og mange års fravær fra utdanning. For disse vil informasjon som kan bidra til å avklare forventninger være et viktig tiltak.

Foruten sosialrådgiver har fagskolen Rogaland også en egen yrkes- og opplæringsrådgiver, som skal sørge for god informasjon til studentene. Hvilke arbeidsoppgaver rådgiverne har er nærmere spesifisert i egne instruksjoner (mer om dette i eget kapittel om tilrettelegging for elever med særskilte behov). Verdt å nevne er også at fra 01.08.2019 er studentene i henhold til

fagskoleloven § 14 gitt en rett til studentombud. Studentombudet skal gi fagskolestudentene råd og hjelp i saker knyttet til studiesituasjonen, og ombudet kan således sies å være en del av arbeidet med å styrke gjennomføringen.

For å få kunnskap om årsaker til fravær, deltok Fagskolen Rogaland i 2018 i en nasjonal studentundersøkelse med særskilt fokus på tema som læringsmiljø, helse og trivsel. Gjennom undersøkelsen ble ulike årsaker til frafall forsøkt kartlagt. For Fagskolen Rogaland sin del avdekket undersøkelsen først og fremst et behov for mer informasjon til studentene om hvilke muligheter for tilrettelegging som finnes. Undersøkelsen avdekket nemlig et gap mellom antallet som hadde fått tilrettelegging og antallet som oppgav at de ønsket dette (mer om fagskolens tilrettelegging i eget kapittel).

Flere av fagretningene benytter kartleggingsprøver ved skolestart for å få et overblikk over førsteårsstudentenes nivå i realfagene. Resultatene så langt har vist at studentene har behov for å mere kunnskaper i fag som matematikk og fysikk. På denne bakgrunn er det derfor innført egne undervisningstilbud som skal bidra til at studentenes kunnskapsnivå heves.

2.8.5 VÅR VURDERING

For å styrke gjennomstrømningen og forhindre frafall har fagskolen innført en rekke tiltak de senere årene. Fagskolestudentene kan ikke sammenlignes med elever i videregående opplæring og en viss frafallsprosent må aksepteres. Etter vår vurdering er det positivt at fagskolen har begynt å lage oversikter som viser frafallsprosenten til enhver tid, og at oppfølgingen av studenter som står i fare for å ikke følge normal progresjon blir fanget opp og kontaktet. Studentgruppen fordrer også fleksible gjennomføringsmodeller, noe Fagskolen Rogaland evner å tilby i stort omfang.

Men på kun 8 av totalt 24 utdanningstilbud har minst 85 prosent av studentene skoleåret 2018/19 fullført på normert tid. Fagskolen Rogaland har således en vei å gå dersom de skal nå sin egen målsetting.

2.9 TILRETTELEGGING FOR STUDENTER MED SÆRSKILTE BEHOV

2.9.1 REVISJONSKRITERIER

Som nevnt heter det i lovens formål at fagskoleloven skal legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og sikre at fagskolestudentene får gode utdanningsvilkår. Lovens formålsparagraf er således relevant i vurderingen av fagskolens tilrettelegging for studenter med særskilte behov.

Med virkning fra 01.08.2019 er fagskoleloven nylig endret, og loven tydeliggjør nå i sterkere grad hvilke rettigheter den enkelte student har til tilrettelegging. Fagskoleloven § 15 slår nå fast at «studenter med funksjonsnedsettelse og særskilte behov, har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter. Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde for utdanningsinstitusjonen. I vurderingen skal det legges særlig vekt på tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for disse studentene, kostnadene ved tilretteleggingen og institusjonens ressurser (..) Tilretteleggingen skal ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles i den enkelte utdanningen».

I fagskoleforskriften finner vi også bestemmelser som er relevante å trekke inn i denne sammenhengen. I forskriftens § 4-4 heter det at «skolen skal ha ressurser og fasiliteter i form av lokaler, utstyr og informasjonstjenester som er tilpasset utdanningsvirksomheten, og som utgjør et fullt forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte». Verdt å nevne er at også at tilbud om studier ved fagskolen er ikke en lovfestet rett for den enkelte (slik som grunnskole og videregående skole), men den enkelte fylkeskommune er forpliktet til å tilby fagskoleutdanning¹⁷.

Ut fra disse føringene har vi utledet følgende revisjonskriterium (det vil si krav eller forventninger til fagskolens arbeid):

- Fagskolen Rogaland skal legge til rette for at studenter med funksjonsnedsettelser eller behov for tilpasninger kan fullføre fagskoleutdanningen.

2.9.2 SKOLENS SOSIALRÅDGIVER BISTÅR STUDENTENE VED BEHOV

Som nevnt har fagskolen Rogaland valgt å ansette en sosialpedagogisk rådgiver som er gitt følgende oppgaver:

- Veilede og følge opp studenter med personlige spørsmål/vansker.
- Bidra til å kartlegge om studenter har spesielle behov og følge opp behovene.
- Samarbeide med lærerteam om enkeltstudenter
- Bistå i klagesaker og sørge for at studenten blir hørt.
- Bidra til å hindre at studenter slutter og ha et nært samarbeid med Oppfølgingstjenesten.
- Ha kontakt med eksterne samarbeidspartnere som barnevern, helse- og sosialkontor, rusvern, psykiske helsetjenester og NAV.
- Bestille lydbøker i samarbeid med biblioteket og spesialutstyr fra Hjelpemiddelsentralen.
- Arrangere sosialpedagogiske møter.

¹⁷ Mens elevene i videregående opplæring kommer inn under opplæringsloven, er studentene ved fagskolen omfattet av fagskoleloven. En konsekvens av dette at fagskolestudentene ikke kan benytte den fylkeskommunale PP-tjenesten eller den kommunale skolehelsetjenesten. Unntaket er studenter under 25 år, som er innenfor målgruppen til den kommunale helsetjenestens tilbud kalt Helsestasjon for ungdom.

Fungerende sosialpedagogisk rådgiver forteller at mange studenter trenger tilrettelegging grunnet lese- og skrivevansker, eller behov for fysiske tilrettelegginger av bord og stoler etc. Et vanlig tiltak kan være overføring fra heltids- til deltidstudier.

Fra og med skoleåret 2019/20 vil sosialpedagogisk rådgiver ikke bare dekke studentene ved studiested Kalhammaren, men også de to andre studiestedene (tidligere ble disse oppgavene ivaretatt av avdelingsledere på disse stedene). I løpet av høsten 2019 vil sosialpedagogisk rådgiver avlegge samtlige klasser på alle lokasjonene et besøk for å gi informasjon om tilbudet.

Gjennom lokalt fastsatt forskrift, har fagskolen Rogaland gitt den enkelte student en rett til eksamen under særskilte vilkår¹⁸. Her heter det at særordninger kan være spesiell fysisk tilrettelegging, bruk av særskilte hjelpemidler og/eller utvidet tid til eksamen, eller i spesielle tilfeller alternative eksamensformer. Forskriften lister opp ulike eksempler på særordninger, som for eksempel eget eksamenslokale, bruk av PC, skrivehjelp, muntlig eksamen i stedet for skriftlig, opplesning av oppgave, opplesning av besvarelse for korrektur, ekstra pauser med mulighet for hvile, ammepauser eller liknende. Skoleåret 2019/20 har fagskolen fattet 34 vedtak om tilrettelegging for studenter på eksamen. Antallet året før var på samme nivå, får vi opplyst.

Blant disse finner vi flere som ønsker tilretteleggingen for lese- og skrivevansker. Tilretteleggingen kan også omhandle fysiske endringer tilpasning av bord og stoler, parkering nærmere skolen etc. Skolens sosialrådgiver bistår og veileder ved behov for støtte fra NAV. Sistnevnte gjelder studenter som er avhengige av hjelpemidler for å kunne fungere i skolehverdagen. Sosialrådgiver tilbyr også støttesamtaler for studenter som ønsker det. Ved behov involveres også avdelingsleder, fagleder og lærere.

2.9.3 STUDENTUNDERSØKELSE OM LÆRINGSMILJØ, HELSE OG TRIVSEL

Høsten 2018 gjennomførte Universell en nasjonal studentundersøkelse om læringsmiljø, helse og trivsel ved flere fagskoler¹⁹. I undersøkelsen deltok 20 av landets 77 fagskoler, deriblant Fagskolen Rogaland. På nasjonalt nivå viste denne undersøkelsen at:

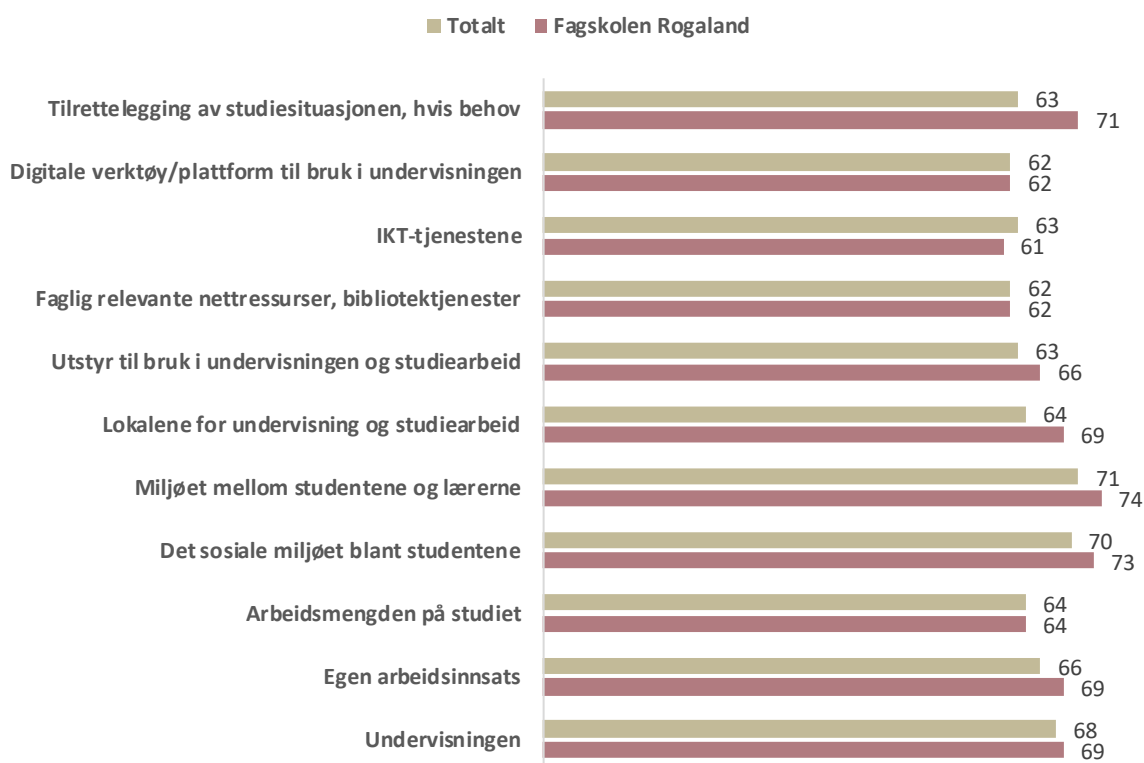
- Fire av ti fagskolestudenter har minst én varig funksjonsnedsettelse/sykdom/vanske.
 - Om lag 14 prosent av disse opplever at funksjonsnedsettelsen har en klar negativ innvirkning på muligheten til å studere.

¹⁸ Forskrift om opptak, vurdering, disiplinære sanksjoner og klagebehandling ved Fagskolen Rogaland, § 3-15.

¹⁹ Universell er tilknyttet NTNU og jobber på oppdrag for Kunnskapsdepartementet.

- 17 prosent av fagskolestudentene er generelt sett misfornøyde eller lite fornøyde med livet som fagskolestudent.

I figuren nedenfor har vi sammenlignet resultatene for Fagskolen Rogaland med snittet i undersøkelsen. Nærmere bestemt har vi sammenlignet tilfredshet med ulike forhold som fagskolestudent ved Fagskolen Rogaland, mot det totale gjennomsnittet i undersøkelsen (Kilde: Universell-undersøkelsen):

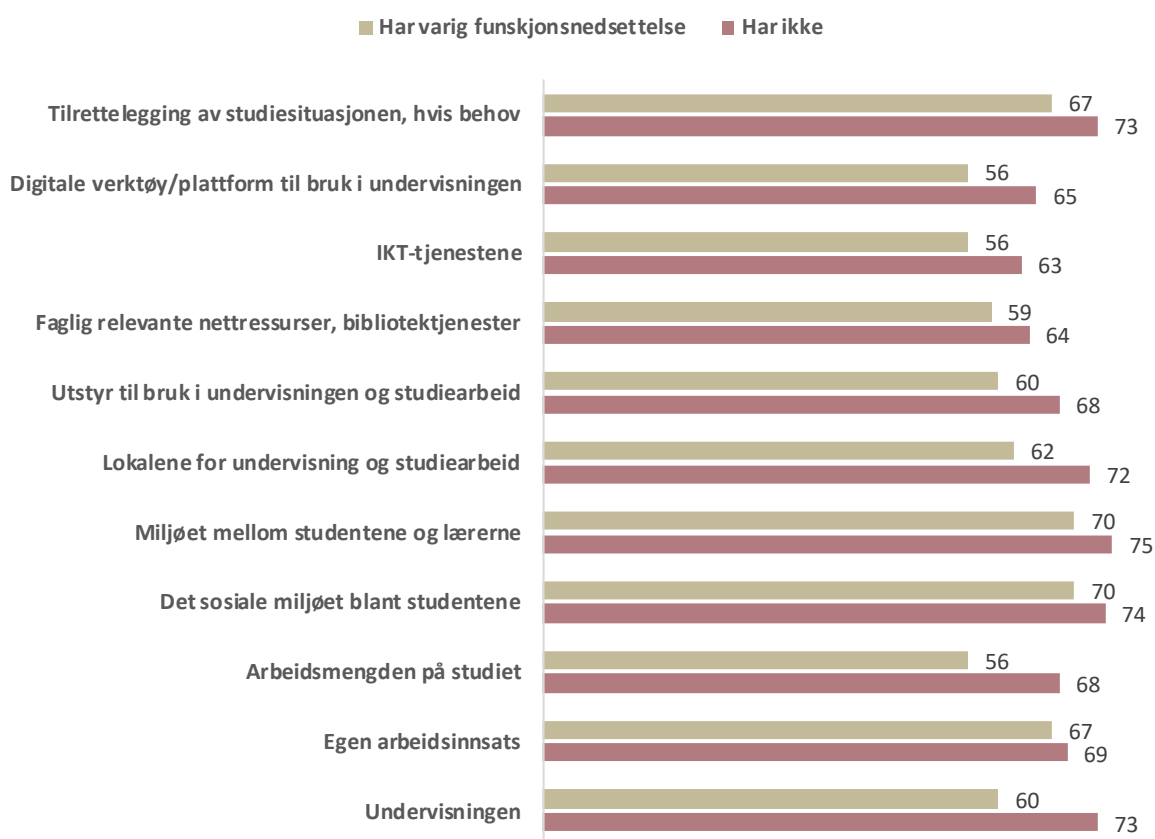
På ti av elleve indikatorer ligger Fagskolen Rogaland på eller over gjennomsnittet i undersøkelsen. Resultatene viser at de studentene som har fått tilrettelegging ved Fagskolen Rogaland er tilfredse med den tilretteleggingen de har fått (71 prosent mot landssnittet på 63 prosent). Kun når det gjelder studentenes tilfredshet med IKT-tjenestene ligger Fagskolen Rogaland noe under.

Fagskolen Rogaland valgte å få utført et eget uttrekk av data på virksomhetsnivå i denne undersøkelsen. Uttrekket avdekket at det finnes studenter som har behov for tilrettelegging, men som ikke melder fra om dette. I undersøkelsen oppgav 33 prosent av studentene ved Fagskolen

Rogaland at de har en varig funksjonsnedsettelse, mens det samme år var om lag 6 prosent som søkte og fikk innvilget tiltak om tilrettelegging²⁰.

Tallene kan tyde på et visst underforbruk av tilrettelegging. På denne bakgrunn har Fagskolen Rogaland iverksatt tiltak som skal bedre studentenes informasjon om hvilke muligheter de har for tilrettelegging.

I neste figur har vi skilt ut de studentene som har en funksjonsnedsettelse og sammenlignet disse med studenter uten (figuren omfatter kun tall for Fagskolen Rogaland. Kilde: Universell undersøkelsen);

Det figuren først og fremst viser, er at studentene med varig funksjonsnedsettelse ved Fagskolen Rogaland er mindre tilfredse og at dette gjelder samtlige indikatorer. De største avvikene gjør seg gjeldende på følgende tre indikatorer: «Lokalene for undervisning og studiearbeid», «arbeidsmengde på studiet» og «Undervisningen».

²⁰ Skoleåret 2018/19 fattet Fagskolen Rogaland 34 vedtak om tilrettelegging.

I tabellen nedenfor har vi samlet de vanligste formene for funksjonsnedsettelse som studentene med behov for tilrettelegging oppgir, og sammenlignet disse prosentandelene med andelen totalt i undersøkelsen (kilde: Universell-undersøkelsen):

	Fagskolen Rogaland	Totalt i hele undersøkelsen
Astma, allergi og eksem	15,3	12
Psykiske lidelser	1,9	10
Lese- og skrivevansker	7,7	9
Muskel- og skjelettlidelser	9,4	8
Sterkt nedsatt hørsel	2,9	0,8
Sterkt redusert syn	1	0,6

Her ser vi at 15,3 prosent av studentene ved Fagskolen Rogaland som svarte på undersøkelsen oppgav å ha plager forbundet med astma, allergi og eksem.

Oppsummert kan vi se at blant studentene ved Fagskolen Rogaland er det flere med fysiske plager og langt færre med psykiske plager, sammenlignet med snittet i den landsomfattende undersøkelsen. Svarene har gitt Fagskolen Rogaland ny kunnskap om hvilke funksjonsnedsettelse som er hyppigst blant studentene, og vil bli brukt i arbeidet med å styrke fagskolens informasjon om tilrettelegging.

2.9.4 VÅR VURDERING

Skoleåret 2019/20 fattet Fagskolen Rogaland 34 vedtak om tilrettelegging for studenter på eksamen, og antallet året før var på omtrent samme nivå. De senere årene har Fagskolen Rogaland gjennomført flere tiltak for økt kunnskap om studentenes behov for tilrettelegging, herunder hvilke funksjonsnedsettelse som er hyppigst blant studentene, og i hvilken grad studenter med behov for tilrettelegging faktisk benytter seg av de mulighetene som finnes. Universell-undersøkelsen avdekket at det finnes relativt mange studenter som har behov for tilrettelegging, men som ikke melder fra om dette. Dette tilsier at fagskolen bør styrke informasjonsarbeidet knyttet til studentenes muligheter for tilrettelegging.

VEDLEGG

Kilder og metode

Datamaterialet baserer seg på muntlige og skriftlige kilder. Mandatet for prosjektet inneholder både deskriptive og normative problemstillinger. Et eksempel på en deskriptiv problemstilling er «Hvordan legger Fagskolen Rogaland til rette for studenter med funksjonsnedsettelse/ behov for tilpasninger?» Her er hensikten å beskrive hvordan fagskolen arbeider, og i mindre grad vurdere dette arbeidet mot kriterier utledet av autoritative kilder. «I hvilken grad iverksetter Fagskolen Rogaland tiltak for å redusere frafallet blant studentene?» er et eksempel på en normativ problemstilling, der fagskolens tjenestetilbud vurderes opp mot nasjonale krav og føringer i kommunale styringsdokumenter.

Muntlige kilder:

- Fylkesrådmann, Inge Smith Dokken
- Fylkesdirektør for Opplæring, Joar Loland
- Styreleder ved Fagskolen Rogaland, Sofie Margrethe Selvikvåg
- Rektor Fagskolen Rogaland, Geir Tuftedal
- Seniorrådgiver Leif Kjetil Knudsen
- Avdelingsleder Petroleum, Linda Lidal
- Avdelingsleder Bygg/anlegg, TIP og elektro, Børge Harestad
- Avdelingsleder helse- og oppvekstfag, Jone Johnsen
- Avdelingsleder Maritim, Jan Tore Tønnesen Nilsen
- Lektor Heming Indreland
- Lektor Terje Garvik
- Lektor Kjell Terje Reve
- Lektor Jorunn Løge
- Lektor Jon Petter Birkeland
- Sosialpedagogisk rådgiver og studentombud, Nina Simundsen
- Hovedverneombud May Hodne Kalvhå
- Studentrepresentant i fagskolestyret og fagskolens klagenemnd, og leder av Studentrådet ved studiested Haugesund, Jon Harald Stødle

Skriftlige kilder:

Styresaker:

0002/18 Statsbudsjettet 2018 – Søknad om nye studieplasser ved Fagskolen Rogaland

0005/18 Revisjon av kvalitetssystem ved Fagskolen Rogaland

0009/18 Overføring av fagskolen Rogaland kurs og kompetansesenter til Fagskolen Rogaland

0017/18 Økonomirapport 1. kvartal 2018

0019/18 Strategiplan 2018-2022
0020/18 Budsjett 2018
0026/18 Økonomirapport per 2. kvartal 2018
0028/18 Strategiplan 2018-2022
0030/18 Organisasjonsplan for Fagskolen Rogaland
0039/18 Årsrapport om kvalitet 2017-2018
0002/19 Økonomirapport 2018
0012/19 Budsjett 2019
PS 18/2019 Fagskolen Rogaland - status (jamfør eiermelding av 3/11-18)
PS 19/2019 Innspill til økonomiplan 2020-2023
Møte nr 5/18 03.10.2018, Orienteringssak punkt 3: Rektor redegjorde for personalsituasjonen og utlysning av stillinger.
34/18 Studiebarometeret 2018 – Fagskoleundersøkelsen
39/18 Årsrapport om kvalitet 2017-2018
Styremøte nr 6/18 15.11.2018, Orienteringssak punkt 1: "Rektor orienterte kort om oppfølging av studiebarometeret 2018"
0005/19 Justering av gjennomføringsmodeller
0016/19 Innspill fra studentrådsmøte angående varsel om innføring av parkeringsavgift
0005/18 Revisjon av kvalitetssystem Fagskolen Rogaland
0018/18 Aktive studenter og frafall
0027/18 Frafall
0034/18 Studiebarometeret 2018 – Fagskoleundersøkelsen
0037/18 Frafall
0003/19 Frafall
0008/19 Frafall
0015/19 Læringsmiljøundersøkelsen 2019
0015/19 Læringsmiljøundersøkelsen 2019
Vedtak i Fagskolen Rogalands klagenemnd (jf arkivsak ESA 18/16614) om tilrettelegging på annet språk.